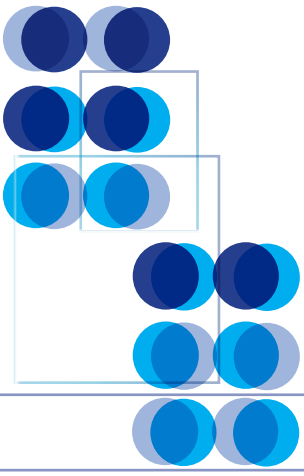

sermaye piyasasında

GüNDeM

SAYI 95

TEMMUZ 2010

ISSN 1304-8155

Aracı Kurumların 2010/03 Dönemi Faaliyet Verileri (sayfa 6)

Aracı Kurumların 2010/03 Dönemi Finansal Verileri (sayfa 18)

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliğini haiz özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur.

Birliğin 103 aracı kurum, 1 vadeli işlemler aracı-lık şirketi ve 41 banka olmak üzere toplam 145 üyesi vardır.

TSPAKB Adına İmtiyaz Sahibi

E. Nevzat Öztangut
Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

İlkay Arıkan
Genel Sekreter

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Alparslan Budak
Genel Sekreter Yardımcısı

Editör

Ekin Fıkırkoca
Müdür Yardımcısı/Araştırma ve İstatistik

Tasarım

Cennet Türker
Uzman/Eğitim ve Tanıtım
Efsun Ayça Değertekin
Uzman/Araştırma ve İstatistik

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Cennet Türker
Uzman/Eğitim ve Tanıtım

Yayın Türü: Yaygın, süreli

Sermaye piyasasında *ÇaNDaM*, TSPAKB'nin aylık iletişim organıdır. Para ile satılmaz.

TSPAKB

Büyükdere Caddesi No:173
1. Levent Plaza Kat:4
1. Levent 34394 İstanbul
Tel:212-280 85 67 Faks:212-280 85 89
www.tspakb.org.tr
info@tspakb.org.tr

Basım

Printcenter

Bu rapora www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Sermaye piyasasında *ÇaNDaM*, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki değerler, hazırlandığı tarih itibarıyla güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Bilgilerin hata ve eksikliğinden ve ticari amaçla kullanılmasından doğabilecek zararlardan TSPAKB hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Raporda yer alan bilgiler kaynak gösterilmek şartıyla izinsiz yayınlanabilir.

Değerli GÜNDEM okurları,

Bildiğiniz üzere küresel finansal kriz, çözümü zaman alan sorunlara sebep oldu. Krizin yarattığı koşullarla nasıl baş edileceğine dair uluslararası düzeyde tartışmalar sürerken, Türkiye’de sermaye piyasamız aldığı yaraları sar-maya başladı.

Detaylarını ilerleyen sayfalarda bulabileceğiniz 2010 yılının ilk çeyreğine ilişkin aracı kurum verileri, piyasamızda son dönemde yaşanan hareketliliğin aracılık sektörüne olumlu yansıdığını gösteriyor. 2009’un ilk çeyreğine göre, özellikle hisse senedi işlem hacimlerinde görülen hızlı artış, kurumların komisyon gelirlerini yükselterek sektör kârını 50 milyon TL’den 145 milyon TL’ye çıkarmış durumda. Öte yandan, aktiflerini 6,5 milyar TL’ye çıkaran aracı kurumlar, sağlam mali yapılarını korumaya devam ediyor.

Ancak, dikkat çeken bir husus, sektör gelirlerinin %70 gibi önemli bir kısmının sadece komisyon faaliyetlerinden elde edilmesi. Hatta bu oran bir önceki döneme göre artmış durumda. Bu durum, aracı kurumlarımızın farklı ürün ve hizmetlere yönelmesinin, gelir yapılarının çeşitlenmesi açısından önem arz ettiğine işaret ediyor.

Zenginleştirilmiş ürün çeşitliliği, aracı kurumlarımızın yapısının güçlendirilmesinin yanı sıra, hem yeni yatırımcı girişini özendirme yönüyle, hem de İstanbul’un finans merkezi olması yönündeki hedef için vazgeçilmez bir koşul olarak önümüze çıkıyor.

Uzun bir süredir Birliğimizin gündeminde olan ve geçen sene ulusal politikamız haline gelen İstanbul Finans Merkezi projesiyle ilgili son gelişmelere de kısaca değinmek istiyorum. Biliyorsunuz Başbakan Yardımcımız Sayın Ali Babacan başkanlığında takip edilen proje kapsamında, Devlet Planlama Teşkilatı koordinasyonunda oluşturulan ve Birli-

ğimizin tümünde yer aldığı çalışma grupları, konuyla ilgili Strateji ve Eylem Planını 2009 yılında hazırladı. Geçtiğimiz Mayıs ayında ise İstanbul Finans Merkezi projesinin kurumsal yapılanması tamamlandı. Bu çerçevede kurulan Yüksek Konsey’in ve Ulusal Danışma Kurulu’nun ilk toplantısı Haziran ayında yapıldı. Toplantıda, projenin geldiği aşama ve hazırlanmış olan plan çerçevesinde atılacak adımlar görüldü. Geniş bir organizasyondan oluşan bu projede Birliğimize yine önemli görevler düşüyor.

Hepimizin yakından takip ettiği gibi sermaye piyasamızda bir diğer önemli proje, Finans Merkezi hedefine de destek verecek olan Halka Arz Seferberliği. Halka açılmaları özendir-mek ve şirketleri sermaye piyasası konusunda daha iyi bilgilendirmek adına başlatılan projenin piyasamıza yeni bir hız kazandırdığına inanıyoruz. Nitekim, yılın ilk yarısında halka arz edilen şirket sayısı 9’a ulaştı. Halihazırda, 7 şirket ve 3 borsa yatırım fonu daha halka açılmak için bekliyor. Halka açılan şirketler arasında aracı kurumlarımızın yer almasını da memnuniyetle izliyoruz.

Bununla birlikte, hisse senedi dışındaki ürünlerin canlanması açısından da son dönemde önemli gelişmeler yaşanıyor. Uzun bir dönem sınırlı kalan özel sektör borçlanma aracı ihraçları ilk 6 ayda 12’ye ulaşırken; bunların 3’ü halka arz edildi, 9 tanesi ise tahsisli olarak satıldı. 3 şirket tahvili de borsada işlem görmek için başvuruda bulundu. Benzer şekilde yeni şirket tahvilleri ve banka bonoları ihraç etmek için sırada bekliyor.

Geleneksel enstrümanların yanı sıra, yeni ürünler de piyasamızda yerini almaya başladı. 2008 yılında düzenlenen korumalı fon ihraçlarının, son aylarda hızla arttığına şahit oluyoruz. Benzer şekilde, Haziran ayı içinde bir aracı kuruluş varantı SPK kaydına alındı, 4 varant da borsada işlem görmek için başvurmuş durumda. Yine bu ay içinde Kurul kaydına alınan bir serbest yatırım fonu (hedge fon), Türkiye ve yurt dışında nitelikli yatırımcılara sunulacak. Geçtiğimiz dönemlerde mevzuatımıza giren altyapı gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve varlık teminatlı menkul kıymetler gibi yeni enstrümanları da piyasamızda görmeyi istiyoruz.

Son dönemlerde piyasalarda başlayan canlılığın önümüzdeki dönemlerde artarak devam etmesi hepimizin dileği. Biz de Birlik olarak bu sürece katkıda bulunabilmek için üzerimize düşeni yapmaya gayret ediyor, değerli katkılarınızı bekliyoruz.

Saygılarımla,

E. Nevzat ÖZTANGUT
BAŞKAN

İMKB Tahvil ve Bono Piyasası Borsa Payları ve Tescil Ücretleri

2010 yılı başından itibaren uygulanmaya başlanan İMKB Tahvil ve Bono Piyasası borsa payları ve tescil ücretlerine ilişkin yeni tarife ile bir gecelik repo (O/N) işlemleri ile kesin alım/satım işlemlerinde borsa payı ve tescil ücretlerinde indirimde gidilmiştir. Ancak, bu indirimle rağmen borsa payı ve tescil ücreti hesaplama yönteminde yapılan değişiklik sonucunda;

- Cuma günü valörlü ve teslimatı pazartesi günü gerçekleştirilen gecelik repo-ters repo işlemleri ile,
 - Bir gecelik repo (O/N) işlemi dışındaki diğer vadelerde (7 gün ve üzeri vadelerde),
- önceki tarife göre daha yüksek işlem maliyetleri ile karşı karşıya kalındığı tespit edilmiştir.

Bu çerçevede, işlem maliyetlerinin düşürülebilmesi amacıyla, uygulanmakta olan borsa payı ve tescil ücretlerinin yeniden değerlendirilmesine ilişkin görüş ve önerilerimiz İMKB'ye iletilmiştir.

Aile Şirketleri Kongresi

Bosphorus Conferences ve MD Yönetim ve Strateji Danışmanlık işbirliği ile 16-17 Haziran günlerinde İstanbul Swissotel'de "Yeni Kurumsallaşma Modelleri" konulu Aile Şirketleri Kongresi düzenlenmiştir.

Birliğimiz ana sponsorluğunda gerçekleştirilen kongrede Birlik Başkanı Nevzat Öztangut açılış konuşması yapmıştır. Kongrede, Birliğimizin ve yayınlarımızın tanıtıldığı bir de stand yer almıştır.

EDHEC İşletme Okulu Ziyareti

Fransa'da faaliyet gösteren EDHEC İşletme Okulu'nun Yönetici MBA programı öğrencilerinin yer aldığı bir heyet, Haziran ayında Birliğimizi ziyaret etti. Finans, telekomünikasyon ve enerji gibi farklı sektörlerde görev yapan profesyonellerden oluşan 73 kişilik gruba, Genel Sekreter Yardımcısı Alparslan Budak bir sunum yaptı. Türkiye sermaye piyasasının ve aracı kurum sektörünün tanıtıldığı toplantıya katılımcılar yoğun ilgi gösterdi.

Lisans Yenileme Eğitimleri

Lisans yenileme eğitimleri, Haziran ayında, Birlik merkezi ile birlikte Adana, Antalya ve Ankara'da düzenlenmiştir. 4 Haziran tarihinde Adana'da düzenlenen Temel Düzey lisans yenileme eğitimine 23, 11 Haziran tarihinde Antalya'da düzenlenen Temel Düzey lisans yenileme eğitimine 28 kişi, 14 Haziran tarihinde Ankara'da düzenlenen Temel Düzey lisans yenileme eğitimine ise 41 kişi katılmıştır.

2010 Yılı Yenileme Eğitimleri Katılımcı Sayıları

Lisans Türü	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Toplam
Temel Düzey	318	469	267	182	163	352	1,751
İleri Düzey	233	84	59	108	80	75	564
Türev Araçlar	134	73	-	75	45	47	374
Takas ve Operasyon İşlemleri	-	25	-	-	12	-	37
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	45	45	49	-	31	47	217
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı	25	-	-	-	7	-	32
Kredi Derecelendirme Uzmanlığı	-	-	-	-	39	-	39
Toplam	755	696	375	365	378	521	3,089

Ayrıca üyemiz olan iki bankanın talebi üzerine, 3 farklı tarihte bu kurumlara özel Temel Düzey lisans yenileme eğitimleri düzenlenmiştir. Bu eğitimlere toplam 114 kişi katılmıştır.

Lisans yenileme eğitimleri katılımcı sayılarına ilişkin diğer detaylar tabloda yer almaktadır.

Tüm eğitimlere ilişkin detaylar Birliğimizin internet adresinde Eğitim/Eğitimlerimiz bölümünden takip edilebilmektedir.

Lisans Başvurularında Son Durum

Lisanslama ve Sicil Tutma Sistemi'nde kayıtlı kişi sayısı 28 Haziran 2010 tarihi itibarıyla 39.930'a ulaşmıştır. 18.937 kişi, herhangi bir sermaye piyasası kurumunda çalışmamakta olup bu kişilere ait toplam 12.293 adet lisans bulunmaktadır.

Lisanslama sınavları sonucunda başarılı olan adaylardan 21.409 lisans başvurusu Birliğimize ulaşmış, başvuruların 20.730 adedi sonuçlandırılmıştır.

Lisans Başvuruları			
Lisans Türü	Başvurulan Lisans	Onaylanan Lisans	Sonuçlanan Başvuru %
Temel Düzey	11,077	10,857	98
İleri Düzey	4,667	4,572	98
Türev Araçlar	1,678	1,605	96
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	1,473	1,365	93
Takas ve Operasyon	487	475	98
Kredi Derecelendirme	433	409	94
Kurumsal Yönetim Derecelendirme	531	480	90
Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim	914	840	92
Konut Değerleme	144	127	88
Temel Düzey Müşteri Temsilciliği	3	0	0
Türev Araçlar Muhasebe ve Operasyon Sorumlusu	2	0	0
Toplam	21,409	20,730	97

Rakamlarla Borsa Dışı İşlemler

28.05.2010–25.06.2010 tarihleri arasında borsa dışında işlem gören özel sektör tahvilleri içerisinde Koç Tüketici Finansmanı A.Ş. tahvilinde 2 adet sözleşme ile 213.692 TL, Akfen Holding A.Ş. tahvilinde 31 adet sözleşme ile 3.046.032 TL, Lider Faktoring A.Ş. tahvilinde 1 adet sözleşme ile 101.313 TL, Creditwest Faktoring Hizmetleri A.Ş. tahvilinde ise 41 adet sözleşme ile 2.398.459 TL işlem hacmi gerçekleşmiştir.

ARACI KURUMLARIN 2010/03 DÖNEMİ FAALİYET VERİLERİ

Aracı kurum sektörünün 2010/03 dönemine ilişkin toplulaştırılmış faaliyet verilerinin incelendiği raporumuzda, 91 aracı kuruma ait veriler analiz edilmektedir. Karşılaştırmalara yer verilen 2009 yılının eş döneminde ise 92 aracı kurumun verileri ele alınmıştır. Raporumuzda incelenen verilerin detayları, Birliğimizin internet sitesi www.tspakb.org.tr adresinde yer almaktadır.

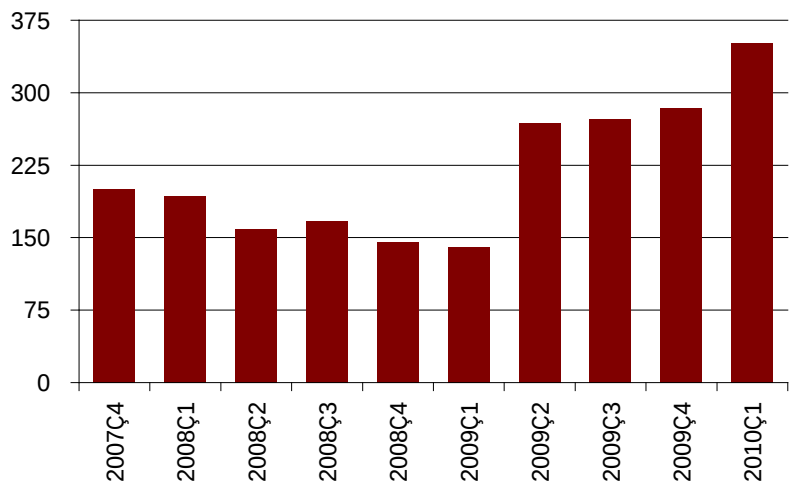
HİSSE SENETLERİ PİYASASI FAALİYETLERİ

Son dönemde yaşanan global krizin ardından gelişmekte olan diğer ülkelerde olduğu gibi İMKB göstergelerinde de 2009 yılı içerisinde toparlanma başlamıştır. Bu olumlu gelişmeler 2010 yılında da sürmüştür, raporumuzun incelendiği dönem olan Mart 2010'da endeks, Mart 2009'a göre 2 kattan fazla yükselerek, 25.800 seviyesinden 56.600 seviyesine ulaşmıştır.

Endeksteeki çıkışa paralel olarak işlem hacimleri de yükselmiş, toplam hisse senedi hacmi 2009 yılının aynı dönemine göre 2,5 kat artarak 351 milyar TL olmuştur. İşlem hacimlerine çeyrek dönemler bazında bakmak, söz konusu iyileşmeyi daha belirginleştirmektedir. 2009'un ilk çeyreğinin ardından yaşanan toparlanma, yılın geri kalan dönemlerinde devam etmiş, 2010 yılının ilk çeyreğinde de işlem hacimleri rekor seviyeye ulaşmıştır.

Hisse senedi işlem hacminde yerli yatırımcılar ağır-

Aracı Kurumların Hisse Senedi İşlem Hacmi (Myr. TL)

Kaynak: İMKB

lıktır. İşlem hacimlerindeki hızlı yükselişle beraber yerli bireysel yatırımcılar %69 ile en yüksek paya sahip yatırımcı grubu olmaya devam etmişlerdir. Aracı kurum, banka ve diğer tüzel kişilerin oluşturduğu yurtiçi kurumların işlem hacimlerindeki nominal artış, diğer yatırımcıların gerisinde kalmış ve toplamdaki payları 2 puan gerileyerek %9'a inmiştir. Yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, sigorta şirketleri ve varlık yönetimi şirketleri gibi kurumları kapsayan yerli kurumsal yatırımcılar ağırlıklı olarak bir aracı kurumun işlemleri sonucunda, toplamdaki payını 1 puan yükselterek %8'e çıkarmıştır.

Hisse senedi piyasasında yabancı yatırımcı işlemlerine bakıldığında, özellikle 2005'ten sonra bu yatırımcıların işlem hacimlerinde başlayan artışın, 2008 yılının ilk çeyreğinden itibaren yerini düşüşe bıraktığı görülmektedir. Piyasalarda yaşanan toparlanma ile 2009 yılının ilk çeyreğinden itibaren yabancı yatırımcıların işlemleri yükselişe geçmiş, ancak söz konusu artışlar yerli yatırımcılarınkinin gerisinde kaldığı için 2010/03 döneminde toplamdaki payları 2 puan dü-

Aracı Kurumların Hisse Senedi İşlem Hacmi			
	2009/03	2010/03	Değişim
Milyar TL	139.8	351.2	151.1%

Kaynak: İMKB

Yatırımcı Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Yatırımcı	84.4%	86.3%
Bireysel	66.0%	69.0%
Kurumlar	11.0%	9.0%
Kurumsal	7.3%	8.3%
Yurtdışı Yatırımcı	15.6%	13.7%
Bireysel	0.2%	0.2%
Kurumlar	9.0%	9.8%
Kurumsal	6.5%	3.7%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Departman Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Pazarlama	33.9%	26.0%
Şubeler	13.6%	14.8%
Acenteler	15.8%	19.2%
İrtibat Bürosu	2.5%	2.7%
İnternet	11.4%	18.7%
Çağrı Merkezi	0.3%	0.4%
Yatırım Fonları	0.8%	0.6%
Portföy Yönetimi	0.2%	0.2%
Kurum Portföyü	6.0%	3.7%
Yurtdışı Pazarlama	15.3%	13.6%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

şerek %14'e gerilemiştir. Yurtdışı kurumsal yatırımcıların nominal işlem hacimleri önceki döneme göre değişmemiş, ancak payları 3 puan gerileyerek %4 olmuştur. Öte yandan, yurtiçi bireysel yatırımcılardan sonra en fazla nominal artış yaşanan yurtdışı kurumların payı %10 şeklindedir. Toplam yabancı yatırımcı işlemlerinin yaklaşık %70'i yabancı kökenli aracı kurumlarca yapılmıştır.

Aracı kurumların departman bazına göre hisse senedi işlemleri incelendiğinde, oransal ve nominal olarak en yüksek artışın internet üzerinden yapılan işlemlerde yaşandığı görülmüştür. İnternet işlemleri 2009 yılının ilk çeyreğine göre 4 kattan fazla yükselmiş, toplamdaki payları da 7 puan artarak %19'a çıkmıştır.

Öte yandan, aracı kurum merkezinden yapılan işlemleri kapsayan yurtiçi pazarlama departmanının payı 8 puan azalarak %26'ya düşmüştür. İleride de değinileceği üzere, banka şubelerini yansıtan acente sayısındaki artışa paralel olarak, bu kanaldan yapılan işlemler 3 kattan fazla artmış, toplam işlemlerinin %19'unu yaratmıştır. Şubeden yapılan hisse senedi işlemlerindeki artış acentelerdeki kadar olmasa da, şubelerin payı 1 puan artarak %15'e yükselmiştir. Bir diğer ifadeyle, aracı kurumlar bu dönem kendi merkezlerinden ziyade internet, acente veya şube gibi diğer erişim ağlarındaki işlemlerini artırmışlardır.

Yatırımcı bazındaki işlem hacmi dağılımına benzer şekilde, yurtdışı pazarlama departmanından yapılan işlemlerdeki artış diğer kanalların gerisinde kalmış, payı 2 puan gerileyerek %14 olmuştur.

SABİT GETİRİLİ MENKUL KIYMET PİYASASI FAALİYETLERİ

Sermaye piyasasında hem aracı kurumlar hem de bankalar, sabit getirili menkul kıymet (SGMK) faaliyetinde bulunabilmektedir. Tabloda yer alan işlem hacimleri, aracı kuruluşların, bir diğer ifadeyle aracı kurum ve bankaların, İMKB ile borsa dışı (tescil) kesin-alım satım ve repo-ters repo işlemlerini kapsamaktadır. Merkez Bankası ve Takasbank'a ait işlemler toplama dahil edilmemiştir.

Karşılaştırılan dönemler arasında, sabit getirili menkul kıymet işlemleri hisse senetlerinde olduğu kadar hızlı artmamıştır. 2010 yılının ilk üç ayında toplam kesin alım-satım işlemleri bir önceki yıla göre %12

Aracı Kuruluşların SGMK İşlem Hacmi (Milyar TL)					
	Hacim			Pay	
	2009/03	2010/03	Değişim	2009/03	2010/03
Kesin Alım-Satım					
Banka	283	315	11.5%	87.8%	87.5%
Aracı Kurum	39	45	13.9%	12.2%	12.5%
Toplam KAS	322	360	11.8%	100.0%	100.0%
Repo-Ters Repo					
Banka	1,092	1,313	20.3%	81.4%	82.8%
Aracı Kurum	249	272	9.2%	18.6%	17.2%
Toplam Repo	1,341	1,585	18.2%	100.0%	100.0%

Kaynak: İMKB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Yatırımcı	92.6%	92.8%
Bireysel	7.4%	7.0%
Kurumlar	22.8%	27.4%
Kurumsal	62.4%	58.3%
Yurtdışı Yatırımcı	7.4%	7.2%
Bireysel	0.1%	0.1%
Kurumlar	7.2%	7.1%
Kurumsal	0.0%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

yükselerek 360 milyar TL'ye, repo-ters repo işlemleri de %18 artarak 1,6 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Aracı kuruluşların pazar paylarında önemli değişiklik yaşanmamış, bankaların ağırlığı devam etmiştir.

Toplam Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) işlemlerinin %88'ini oluşturmaya devam eden bankaların hacmi %12 artmıştır. Aracı kurumların hacmi ise %14 yükselerek 45 milyar TL'ye çıkmıştır. Toplam repo-ters repo işlemlerinde bankalardaki yükseliş daha hızlı olmuştur. İşlemlerini %20 artıran bankaların payları 1 puan yükselerek %83 olmuştur. Aracı kurumların repo-ters repo işlemleri 272 milyar TL'ye çıkarken, toplamdaki payları %17'ye gerilemiştir.

Aşağıdaki tablolar sadece aracı kurumların SGMK işlem hacimlerinin dağılımını içermektedir. Bankalara ait dağılımlar bu raporda yer almamaktadır.

Kesin alım-satım işlemleri ağırlıklı yerli kurumlar ile

Aracı Kurumların Departman Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi Dağılımı		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Pazarlama	36.3%	30.6%
Şubeler	1.8%	0.9%
Acenteler	2.0%	0.3%
İrtibat Bürosu	0.0%	0.0%
İnternet	0.0%	0.0%
Çağrı Merkezi	0.1%	0.0%
Yatırım Fonları	29.4%	32.4%
Portföy Yönetimi	2.5%	1.9%
Kurum Portföyü	20.6%	26.7%
Yurtdışı Pazarlama	7.2%	7.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Yatırımcı	98.3%	99.5%
Bireysel	12.3%	10.6%
Kurumlar	4.3%	5.4%
Kurumsal	81.7%	83.5%
Yurtdışı Yatırımcı	1.7%	0.5%
Bireysel	0.1%	0.3%
Kurumlar	1.5%	0.1%
Kurumsal	0.0%	0.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

kurumsal yatırımcılar tarafından yapılmıştır. Genellikle kurum portföyünü yansıtan yurtiçi kurumların DİBS alım-satım hacmi bir önceki yıla göre %37 artmış ve toplam işlemlerin %27'sini yaratmıştır. Bu işlemlerin %60'ını tek başına bir aracı kurum gerçekleştirmiştir. 2010/03 dönemine göre nominal olarak ufak bir artış gösteren yurtiçi kurumsal yatırımcı işlemlerinin toplamdaki payı 4 puan azalarak %58'e gerilese de, bu yatırımcılar toplamdaki ağırlığını devam ettirmiştir. Yurtiçi bireysel yatırımcıların kesin alım-satım toplam işlem hacmindeki payı %7'de kalmıştır.

Yatırımcı bazında kesin alım-satım işlem hacminde yılın ilk çeyreğinde yabancı yatırımcılar arasında önemli bir değişim olmamıştır. Hemen hemen hepsini yabancı kökenli bir aracı kurum vasıtasıyla gerçekleştiren yurtdışı kurumların toplam hacim içindeki payları %7 civarındadır.

Aracı Kurumların Departman Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi Dağılımı		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Pazarlama	60.1%	55.5%
Şubeler	3.1%	5.1%
Acenteler	1.8%	1.5%
İrtibat Bürosu	0.1%	0.2%
İnternet	0.1%	0.0%
Çağrı Merkezi	0.0%	0.0%
Yatırım Fonları	29.6%	32.0%
Portföy Yönetimi	0.7%	0.9%
Kurum Portföyü	3.1%	4.6%
Yurtdışı Pazarlama	1.5%	0.2%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumların DİBS kesin alım-satım işlemleri departman bazında değerlendirildiğinde, kurum portföyü payının, yurtiçi kurumların işlem hacimlerine benzer şekilde 6 puan artarak %27'ye yükseldiği görülmektedir. Benzer şekilde, yerli kurumsal yatırımcılar içinde yer alan yatırım fonlarının payı 2009'un ilk üç ayına göre 3 puan artarak %32'ye yükselmiştir. Dikkat çeken bir diğer nokta acente ve şubelerden yapılan işlemlerin nominal olarak azalması ve toplamdaki paylarının %1'e gerilemesidir.

Hemen hemen hepsi yerli yatırımcılar tarafından yapılan repo-ters repo işlemlerinin alt kırılımına inildiğinde, işlemlerin ağırlıklı olarak yurtiçi kurumsal yatırımcılar tarafından yapıldığı görülmektedir. Yurtiçi kurumsal yatırımcıların işlemleri %12 artmış, toplamdaki paylarını da %84'e çıkarmıştır. Bu yatırımcı türünde işlem hacminin yarısı, bir aracı kurumun müşterileri olan emeklilik ve yatırım fonlarının işlemlerinden kaynaklanmaktadır.

Repo işlemleri daha çok yurtiçi pazarlama (%56) ve yatırım fonları (%26) departmanları aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, yurtiçi pazarlama departmanından yapılan işlemlerde ufak bir artış yaşanmasına rağmen, payları 5 puan gerilemiştir. Şube ve kurum portföyüne yapılan işlemlerdeki çıkış dikkat çekicidir. Nominal olarak yurtdışı yatırımcıların repo-ters repo işlemleri ise gerilemiştir. Azalışta yabancı kökenli bir aracı kurumun kurumsal müşterilerinin bu dönem işlem yapmaması etkili olmuştur.

VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI (VOB) FAALİYETLERİ

Sabit getirili menkul kıymetlerde olduğu gibi, hem bankalar hem de aracı kurumlar Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasında işlem yapabilmektedir. 2010 yılının ilk 3 ayında toplam VOB işlemleri 2009/03'e göre %69 artarak 191 milyar TL olmuştur.

SGMK faaliyetlerinin aksine, aracı kurumlar %86 pay ile VOB işlemlerinde ağırlıklıdır. Karşılaştırılan dönemlerde aracı kurumların VOB işlemleri %66 artarak 163 milyar TL olmuştur. Öte yandan, bankaların

Aracı Kuruluşların VOB İşlem Hacmi (Milyar TL)	Hacim		Değişim	Pay	
	2009/03	2010/03		2009/03	2010/03
Banka	14.5	27.6	89.7%	12.9%	14.4%
Aracı Kurum	98.3	163.3	66.2%	87.1%	85.6%
Toplam	112.8	190.9	69.2%	100.0%	100.0%

Kaynak: VOB

VOB işlemlerindeki artış iki kata yaklaşmış, toplamdaki payları da 1 puan yükselerek %14'e çıkmıştır. Aracı kurum ve bankaların VOB işlemlerine daha uzun vadeli bakıldığında, bankaların payının giderek arttığı görülmektedir.

SGMK işlemlerine benzer şekilde, aşağıdaki tablolar da sadece aracı kurumların VOB işlemleri ele alınmaktadır.

Aracı kurumların VOB işlem hacimleri yatırımcı bazında incelendiğinde, işlemlerin ağırlıklı olarak yerli bireysel yatırımcılar ile yerli kurumlar tarafından yapıldığı görülmektedir. Yabancı yatırımcıların payı 3 puan artarak %11'e çıkarken, artışta yurtdışı kurumsal yatırımcıların işlemleri önemli olmuştur. Bu yatırımcılar toplam işlemlerinin %90'ını iki yabancı aracı kurum üzerinden gerçekleştirmişlerdir.

Aracı kurumların vadeli işlemleri departman bazında ele alındığında, bu işlemlerin üçte ikisinin yurtiçi pazarlama, şube ve internetten yapıldığı görülmektedir. İleride değinileceği üzere, sayılarındaki azalışa rağmen, şubelerden yapılan VOB işlem hacimleri 2 kat artmış, toplamdaki payları da %14'den %17'ye yükselmiştir. Diğer dikkat çekici artış irtibat bürolarında yaşanmış, toplamdaki payları 3 puan artarak %6'ya yükselmiştir. Acentelerden yapılan işlemler-

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında VOB İşlem Hacmi		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Yatırımcı	91.9%	89.5%
Bireysel	75.9%	74.8%
Kurumlar	14.4%	12.1%
Kurumsal	1.6%	2.5%
Yurtdışı Yatırımcı	8.1%	10.5%
Bireysel	0.2%	0.3%
Kurumlar	3.8%	4.5%
Kurumsal	4.0%	5.7%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında VOB İşlem Hacmi Dağılımı		
	2009/03	2010/03
Yurtiçi Pazarlama	26.5%	24.2%
Şubeler	13.8%	16.8%
Acenteler	5.9%	4.0%
İrtibat Bürosu	3.3%	6.0%
İnternet	29.3%	24.6%
Çağrı Merkezi	0.2%	0.6%
Yatırım Fonları	0.8%	0.7%
Portföy Yönetimi	0.7%	1.1%
Kurum Portföyü	11.7%	11.2%
Yurtdışı Pazarlama	7.8%	10.9%
Toplam	100.0%	100.0%
Kaynak: TSPAKB		

deki artış ise kısıtlı kalmış, payları %4'e inmiştir.

İnternet üzerinden yapılan VOB işlemlerindeki artış diğer departmanların gerisinde kalmış, 2010/03'de toplam işlem hacmindeki payı bir önceki yılın eş dönemine göre 4 puan gerileyerek %25'e inmiştir. Yine de internet VOB işlemlerinde en yaygın kanal olmaya devam etmiştir.

Aracı kurumların toplam VOB işlemlerinin %11'ini kurum portföyüne yapılan işlemler oluştururken, bir aracı kurum, bu işlemlerin %82'sini tek başına gerçekleştirmiştir.

Yurtdışı pazarlama departmanından yapılan işlemlerin toplamdaki payı 2 puan artarak %11'e yüksel-

miştir. Bu işlemlerin dörtte üçü yabancı kökenli aracı kurumlarca yapılmaktadır.

YATIRIM BANKACILIĞI FAALİYETLERİ

Yatırım bankacılığı faaliyetlerinin incelendiği bu bölümde, aracı kurumların kurumsal finansman departmanları tarafından yapılan proje sayıları derlenmiştir. Bu dönemde herhangi bir yatırım bankacılığı alanında faaliyeti olan kurumlara 2009/03'e göre 3 tane daha eklenmiş ve sayı 23'e çıkmıştır.

Krizin ardından, aracı kurumların kurumsal finansman faaliyetlerinde işlem hacimlerinde olduğu kadar hızlı bir toparlanma yaşanmazken, sermaye artırımı ve temettü dağıtım projeleri ile diğer danışmanlık sözleşmelerinde yoğunlaşma mevcuttur.

Sektör geneline bakıldığında, 227 kurumsal finansman projesi ile yıla başlayan aracı kurumların, 2010'un ilk 3 ayında 99 yeni sözleşme daha imzaladıkları görülmektedir. Aynı dönem içinde 26 proje tamamlanırken, 15 projenin süresi dolmuş, 12 proje ise fesih edilmiştir. Sonuç itibarıyla 2010/03 döneminin sonunda aracı kurumlarda toplam 273 adet kurumsal finansman projesi mevcuttur.

2009 yılından devrolan 12 adet birincil halka arz projesine bu dönem içinde 5 tanesi daha eklenmiş, ilk üç ayda bir şirket halka arz edilmiştir. Söz konusu

Kurumsal Finansman Faaliyetleri (Proje Sayıları)							
	2009/03			2010/03			
	Tamam-lanan	Dönem Başı	Yeni Sözleşme	Tamam-lanan	Süresi Dolan	Fesih Edilen	Dönem Sonu
Birincil Halka Arz	0	12	5	2	0	0	15
İkincil Halka Arz	0	0	0	0	0	0	0
Tahvil Halka Arz	-	0	1	1	0	0	0
SAB-Alış	0	22	5	1	0	2	24
SAB-Satış	0	96	9	2	9	8	86
Finansal Ortaklık	0	9	0	0	2	0	7
Özelleştirme Projeleri-Alış Tarafı	0	4	2	0	0	0	6
Özelleştirme Projeleri-Satış Tarafı	1	7	2	0	0	0	9
Sermaye Artırımı	8	21	29	7	0	0	43
Temettü Dağıtımı	4	21	29	6	0	0	44
Diğer Danışmanlık	15	35	17	7	4	2	39
Toplam	28	227	99	26	15	12	273
Kaynak: TSPAKB							

halka arz 2 aracı kurumun eş liderliğinde gerçekleştiği için tamamlanan sözleşme sayısı tabloda 2 olarak görülmektedir. Aracı kurumlar yılın ilk çeyreğini 15 halka arz sözleşme ile kapatmışlardır.

Sermaye piyasasında bir dönem ara verilen özel sektör tahvili halka arzına son yıllarda yeniden başlanmıştır. Birliğimiz 2010 yılından itibaren bu verileri de derlemektedir. Buna göre, ilk çeyrekte bir tahvil halka arzı tamamlanmıştır.

Dönem başında üzerinde çalışılan şirket satın alma/birleşme (SAB) satış tarafındaki 96 sözleşmeye 9 yeni sözleşme eklenmiş, bunun ikisi tamamlanmıştır. 9 projenin süresi dolarken, bir aracı kuruma ait 8 sözleşme feshedilmiştir. Dönem sonunda ise SAB-Satış tarafında 86, SAB-Alış tarafında 24 sözleşme bulunmaktadır. Dönem içinde finansal ortaklık projesi tamamlanmazken gelecek döneme 7 proje devretmiştir.

Özelleştirme projelerinde önemli bir değişim olmamıştır. Toplamda 4 yeni proje yapılırken, 2010/03 itibarıyla 15 özelleştirme projesi devam etmektedir.

Sermaye artırımları ve temettü dağıtım sözleşmeleri 2010 yılında da kurumsal finansman faaliyetlerinde önemli yer tutmuş, sırasıyla 7 ve 6 sözleşme tamamlanmıştır. Bir aracı kurum, özellikle bağlı olduğu gruptaki şirketlerin sermaye artırımları ve temettü dağıtım projelerini yaptığı için 6'şar projeyi tek başına tamamlamıştır. Dönem sonunda devreden işlem sayısı ise sırasıyla 43 ve 44'tür.

Dönem başından devreden ve değerlendirme, proje finansmanı, birleşme fizibilite analizi gibi işlemleri kapsayan diğer danışmanlık sözleşmelerinin sayısı 35 iken, ilk çeyrekte 17 yeni sözleşme daha yapılmıştır. Bu sözleşmelerin 7'si tamamlanırken,

4'ünün süresi dolmuş, 2'si feshedilmiş, bir sonraki döneme 39 proje devretmiştir.

PORTFÖY YÖNETİMİ FAALİYETLERİ

Aracı kurumların bir diğer faaliyet alanı portföy yönetimidir. Aracı kurumlardan toplanan veriler ile oluşturulan bu bölümdeki tablolar değerlendirilirken, bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda portföy yönetimi hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Portföy yönetim faaliyetinde bulunan aracı kurum sayısı 2009 Mart sonunda 37 iken, 2010/03'te bu sayı 33'e düşmüştür. 1 aracı kurum ilgili dönemde ilk defa varlık yönetimine başlarken, 1 aracı kurum faaliyetini durdurmuş, 4 aracı kurum da portföy yönetimini sonlandırmıştır. Öte yandan, gerek portföy yönetimindeki yatırımcı sayısı, gerekse yönetilen portföy büyüklüğünde bir artış söz konusudur. Aracı kurum portföy yönetiminden hizmet alan yatırımcı sayısı %25 artarak 1.164'e çıkarken, yönetilen portföy büyüklüğü %9 yükselerek 4,2 milyon TL olmuştur.

2010 Mart sonu itibarıyla portföy yönetimi hizmetleri

Aracı Kurumlarda Portföy Yönetimi Faaliyetleri			
	2009/03	2010/03	Değ.
Aracı Kurum Sayısı	37	33	-10.8%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	931	1,164	25.0%
Bireysel Yatırımcı Sayısı	785	1020	29.9%
A Tipi Yatırım Fonu Sayısı	44	40	-9.1%
B Tipi Yatırım Fonu Sayısı	61	63	3.3%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Sayısı	16	14	-12.5%
Diğer Kurum Sayısı	25	27	8.0%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	3,826	4,169	9.0%
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	149	347	132.7%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	96	163	70.7%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	3,003	2,987	-0.5%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	276	296	7.3%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	302	376	24.3%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	-	-	-
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	0.2	0.3	79.1%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	2.2	4.1	87.8%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	49.2	47.4	-3.7%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	17.2	21.1	22.6%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	12.1	13.9	15.1%
Kaynak: TSPAKB			

Portföy Yönetim Şirketleri			
	2009/03	2010/03	Değ.
Portföy Yönetim Şirketi Sayısı	22	23	4.5%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	2,001	1,303	-34.9%
Bireysel	1,505	789	-47.6%
Kurumsal-Tüzel	496	514	3.6%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	35,988	41,305	14.8%
Bireysel	595	834	40.2%
Kurumsal-Tüzel	35,393	40,470	14.3%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	-	-	-
Bireysel	0.4	1.1	167.5%
Kurumsal-Tüzel	71.4	78.7	10.3%

Kaynak: SPK

tinden faydalanan bireysel yatırımcı sayısı 785'den 1.020'ye çıkarken, yönetilen portföy büyüklüğü de 2,5 kata yakın artarak 347 milyon TL olmuştur. Yönetilen A tipi yatırım fonu sayısı 4 azalmasına rağmen, portföy büyüklüğü %70 artmıştır. Bu durum, karşılaştırılan dönemlerde endekste ki çıkışın bir yansımasıdır.

Öte yandan, aracı kurumların yönetimindeki B tipi yatırım fonu sayısı 2 artarak 63'e çıkmış, yönetilen portföy büyüklüğü ise değişmeyerek 3 milyar TL'de kalmıştır.

Yönetilen portföy büyüklükleri ortalama bazda değerlendirildiğinde, B tipi fonlar hariç bütün kategorilerde ortalama portföy değerlerinin yükseldiği görülmektedir. Aracı kurumların yönettiği A tipi yatırım fonlarının ortalama büyüklüğü %87 artarak 4 milyon TL'ye çıkmıştır. Aracı kurumlarca yönetilen B tipi fonların ortalama portföy büyüklüğü ise 48 milyon TL civarındadır.

Aracı kurumların dışında portföy yönetim şirketleri de bu hizmeti sunmaktadır. SPK'nın yayınladığı verilere göre her iki dönemde 23 portföy yönetim şirketi faaliyetteyken, 2009/03 döneminde 22 şirket; 2010/03 döneminde ise 23 şirket portföy yönetimi hizmeti vermiştir.

Portföy yönetim şirketlerinden hizmet alan yatırımcı sayısı, bireysel yatırımcı sayısındaki düşüşle %35 azalmıştır. Bireysel yatırımcı sayısı 2009/03 dönemi sonuna göre %48 azalarak 789'a düşmüştür. Düşüş ağırlıklı olarak bir

portföy yönetim şirketinin verilerini güncellemesinden kaynaklanmaktadır. Yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, emeklilik yatırım fonları, sigorta şirketleri ve diğer tüzel şirketlerden oluşan kurumsal-tüzel yatırımcı sayısı ise 514'tür.

Bireysel yatırımcıların yönetilen portföy büyüklüğü %40 artarak 834 milyon TL'ye ulaşmıştır. Kurumsal-tüzel sınıfındaki yatırımcıların portföyleri ise bir önceki yıla kıyasla %14 artarak 40 milyar TL'yi aşmış, ortalama portföy büyüklüğü de 79 milyon TL'ye yaklaşmıştır.

Aracı kurumlar ile esas faaliyet alanı portföy yönetimi olan şirketler beraber ele alındığında, portföy yönetim şirketlerinin gerek yatırımcı sayısı, gerekse portföy büyüklükleri bakımından sektörde daha etkin olduğu görülmektedir. Ortalama portföy büyüklüğü açısından da portföy yönetim şirketleri öndedir. Aracı kurumlara ilişkin tabloda portföy yönetim şirketlerine benzer şekilde sınıflandırma yapıldığında, kurumsal-tüzel yatırımcı grubu için portföy yönetim şirketlerince yönetilen 79 milyon TL'lik ortalama portföy büyüklüklerinin aracı kurumlarda 27 milyon TL'ye indiği görülmektedir.

KREDİLİ İŞLEMLER

Kredili işlemlere ilişkin veriler incelenirken, portföy yönetim faaliyetlerinde olduğu gibi, bir yatırımcının birden fazla kurumda hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır. Diğer faaliyetlerde olduğu gibi 2010/03 dönemi itibarıyla kredili işlemlerde önceki yıla göre bir artış söz konusudur.

Kredili İşlemler			
	2009/03	2010/03	Değişim
Sözleşmeli Yatırımcı Sayısı	48,245	50,330	4.3%
Kredi Kullanan Yatırımcı Sayısı	8,435	9,649	14.4%
Kredi Bakiyesi (bin TL)	261,400	472,552	80.8%
Kişi Başına Kredi (bin TL)	31.0	49.0	58.0%

Kaynak: TSPAKB

Hisse senedi işlemi için kredi kullandıran kurum sayısı ilgili dönemde 60'tan 61'e çıkmıştır. 2010 Mart sonu itibariyle kredili işlem sözleşmesi bulunan 50.000 civarındaki yatırımcı sayısı bir önceki yıla göre değişmezken, kredi kullanan yatırımcı sayısı %14 artış ile 9.650'ye çıkmıştır. Karşılaştırılan dönemlerde piyasalarda yaşanan olumlu hava ile toplam kredi bakiyesi %81 artarak 473 milyon TL'ye ulaşmış, kişi başı ortalama kredi tutarı ise 49.000 TL'ye çıkmıştır.

ŞUBE AĞI

Mart 2010 sonunda aracı kurumların yatırımcılara ulaşmakta kullandıkları merkez dışı örgütlerin sayısı toplamda 246 adet artarak 6.143'e ulaşmıştır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, aracı kurumların doğrudan sahip oldukları şube ve irtibat bürosu sayıları azalırken, genellikle banka şubelerini ifade eden acente sayısının artmasıdır. Acente sayısı karşılaştırılan iki dönem arasında 252 adet artarak 5.948'e ulaşmıştır. Acente sayısı ağırlıklı olarak banka kökenli aracı kurumların bağlı bulundukları bankanın şube sayısındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

2010/03 itibariyle şubesi bulunan aracı kurum sayısı iki adet azalarak 32'ye inmiştir. Diğer taraftan iki aracı kurum ilk defa irtibat büroları açarken, iki aracı kurum kapatmış, sonuç olarak, irtibat bürosu bulunan aracı kurum sayısı 2009/03'te olduğu gibi 20'de kalmıştır. 2009/03'a göre acentesi olan bir aracı kurumun faaliyetinin durması, bir aracı kuru-

Erişim Ağı	2009/03	2010/03	Adet Değ.
Şube	161	155	-6
İrtibat Bürosu	40	40	0
Acente Şubesi	5,696	5,948	252
Toplam	5,897	6,143	246

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurum Sayısı	2009/03	2010/03
Şubesi Olan	34	32
İrtibat Bürosu Olan	20	20
Acentesi Olan	23	22

Kaynak: TSPAKB

İnternet İşlemleri	2009/03	2010/03	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	63	61	-3%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	123,330	176,217	43%
İşlem Sayısı	5,402,644	10,192,062	89%
Hacim (Mn. TL)	15,837	65,633	314%
DİBS Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	204	93	-54%
İşlem Sayısı	733	656	-11%
Hacim (Mn. TL)	5	7	36%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	3,695	4,011	9%
İşlem Sayısı	1,616,181	1,066,386	-34%
Hacim (Mn. TL)	28,498	38,572	35%

Kaynak: TSPAKB

mun sözleşmesini iptal etmesi, bir diğer aracı kurumun da ilk defa ilgili banka ile acentelik sözleşmesi yapması ile, acentesi olan kurum sayısı 1 azalarak 22'ye inmiştir.

İNTERNET İŞLEMLERİ

İşlem hacimleri bölümünde bahsedildiği üzere, internet üzerinden yapılan alım-satım işlemleri, toplam işlem hacmi içinde önemli paya sahip olmuştur. 2010 yılının ilk çeyreğinde hisse senedi işlemlerinin %19'u, vadeli işlemlerin ise %25'i internet üzerinden yapılmıştır.

İnternet üzerinden yatırımcılara hizmet sunan aracı kurum sayısı Mart 2009'a göre 2 adet azalarak 61 olmuştur. 2009'un ilk çeyreğine göre, izleyen dönemlerde internet hizmeti vermeye başlayan 2 aracı kurum olmasına rağmen, söz konusu gerileme 3 aracı kurumun faaliyetlerini durdurması, bu kanaldan sadece VOB işlemi gerçekleştiren 1 aracı kurumun da internet hizmetini sonlandırmasından kaynaklanmaktadır.

İnternet üzerinden 61 aracı kurum hisse senedi işlemleri gerçekleştirirken, 7 aracı kurum DİBS kesin alım-satım işlemleri, 33 aracı kurum ise vadeli işlemler için internet kanalını yatırımcıların hizmetine sunmuştur. Bu bölümdeki veriler incelenirken bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda işlem yapabileceği hususu göz önünde tutulmalıdır.

2010'un ilk üç ayında internetten hisse senedi işlemi yapan yatırımcı sayısı %43, işlem sayısı %89, işlem hacmi ise %314 artmıştır. Söz konusu durum, bu dönem ortalama işlem büyüklüklerinin yükseldiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte aracı kurum bazında detaylara bakıldığında, kurumlar arasındaki yoğunlaşmanın giderek azaldığı dikkat çekmektedir. Nitekim bir önceki dönem ilk dört kurum toplam işlemlerin %40'ını gerçekleştirirken bu oran 2010/03'te %28'e inmektedir.

İnternet üzerinden yapılan vadeli işlemlerde de artış devam etmiştir. Vadeli işlemlerde interneti tercih eden yatırımcı sayısı bir önceki yıla göre %9 artarken, işlem sayısı azalmış, ancak toplam hacim %35 yükselerek 39 milyar TL'ye ulaşmıştır. Hisse senedi işlemlerinde olduğu gibi ortalama işlem büyüklükleri artmıştır. Öte yandan, işlem hacimlerindeki artışın gerek internet üzerinde yapılan hisse senedi işlemleri, gerekse de toplam VOB işlemlerinin gerisinde kaldığı dikkat çekmektedir.

İnternet üzerinden vadeli işlem hacimlerine aracı kurum bazında bakıldığında, yoğunlaşmanın hisse senedi işlemlerine göre daha fazla olduğu görülmekte, ilk 3 aracı kurumun toplam işlemlerin yarısını yarattığı görülmektedir.

İnternet üzerinden sınırlı yapılan DİBS kesin alım-satım işlemleri bir önceki yılın eş dönemine göre %36 artarak 7 milyon TL olmuştur.

ÇAĞRI MERKEZİ İŞLEMLERİ

2010/03 itibarıyla 13 aracı kurum çağrı merkezi işlemleri ile yatırımcılara hizmet vermektedir. Bununla birlikte, 2008 yılından önce bu faaliyetleri ile ilgili bilgileri sağlayan bir aracı kurum 2008'den itibaren bu verilerini Birliğimize sunamamıştır. Bu durumda, aslında sektörde 14 aracı kurumun çağrı merkezi hizmeti sunduğunu söylemek mümkündür.

Öte yandan, alternatif işlem kanalları karşılaştırıldığında gerek işlem hacimleri, gerekse bu kanalları tercih eden yatırımcı sayısı bakımından çağrı merkezinin, internet seçeneğinin bir hayli gerisinde kaldığı görülmektedir. İnternet işlemlerinde olduğu gibi çağrı merkezi işlemlerinde de bir yatırımcı birden

Çağrı Merkezi İşlemleri	2009/03	2010/03	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	13	13	0%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	7,750	12,285	59%
İşlem Sayısı	88,723	154,387	74%
Hacim (Mn. TL)	483	1,744	261%
DİBS Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	152	91	-40%
İşlem Sayısı	348	180	-48%
Hacim (Mn. TL)	40	18	-54%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	328	359	9%
İşlem Sayısı	8,037	23,033	187%
Hacim (Mn. TL)	242	924	282%
Kaynak: TSPAKB			

fazla kurum üzerinden işlem yapabilmektedir.

2010'un ilk 3 ayında, 13 kurumun çağrı merkezinin hisse senedi işlemi yapılmıştır. Çağrı merkezinin hisse senedi işlemi yapan yatırımcı sayısı %60 artışla 12.000 olurken, işlem hacmi 3 kattan fazla yükselerek 1,7 milyar TL'ye çıkmıştır.

Hisse senetlerine benzer şekilde, çağrı merkezi üzerinden yapılan vadeli işlemlerde de 4 kata yakın artış söz konusu olmuş, toplam işlem hacmi 925 milyon TL'ye ulaşmıştır. Artışta, vadeli işlemler için bu kanalı ilk defa kullanmaya başlayan bir aracı kurum etkili olurken, bu aracı kurum toplam işlemlerin dörtte üçünü gerçekleştirmiştir.

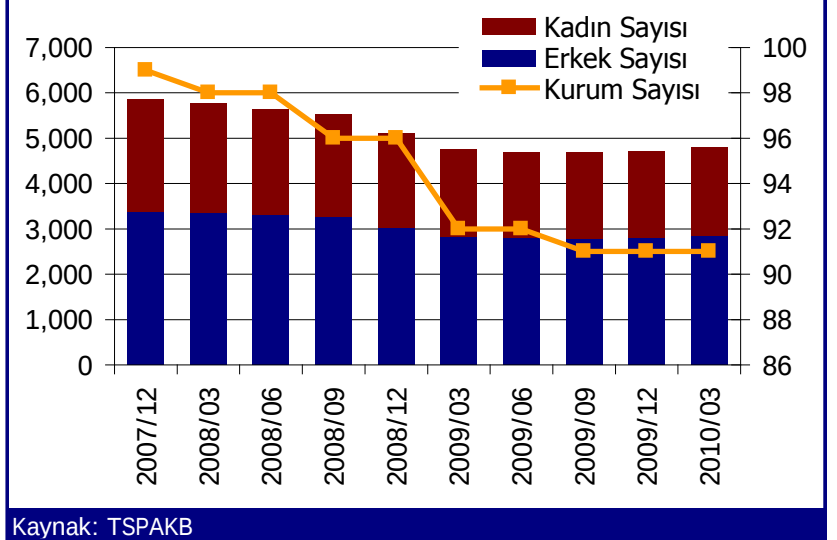
Sadece 4 aracı kurumun çağrı merkezinden gerçekleştirdiği sınırlı DİBS işlemleri ise 18 milyon TL seviyesinde kalmıştır.

ÇALIŞAN PROFİLİ

Çalışan sayısında 2007 yılının son çeyreğinden itibaren başlayan gerileme 2009/09 döneminde durmuş, devam eden dönemlerde ise trend tersine dönmüştür. 2010 Mart sonu itibariyle sektördeki çalışan sayısı 2009 Mart sonuna göre 48, 2009 yıl sonuna göre de 87 kişi artarak 4.802'ye ulaşmıştır. Aynı grafikte yer verilen kurum sayısı, verilerini Birliğimize ulaştıran aracı kurumları ifade etmektedir. Kurum başına ortalama çalışan sayısı 52 civarındadır. Sektördeki çalışanların %60'ı erkektir.

Aracı Kurumların Toplam Çalışan Sayısı

Kaynak: TSPAKB

Çalışanların Departman Dağılımı

Karşılaştırılan dönemlerde çalışanların departman dağılımında ciddi değişimler olmamıştır.

Şube, acente ve irtibat bürolarını ifade eden merkez dışı örgütlerde çalışanlar, toplam çalışanların %29'unu oluştururken, yoğunluk şubelerdedir. Şube sayısındaki azalmaya rağmen çalışan sayısında en fazla artış şubelerde olmuş, toplamdaki payları 1 puan artarak %20'ye çıkmıştır.

Çalışanların Departman Dağılımı		
	2009/03	2010/03
Merkez Dışı Örgütler	28.5%	29.4%
Şube	18.5%	19.5%
Acente	7.4%	7.2%
İrtibat Bürosu	2.5%	2.7%
Mali ve İdari İşler	16.4%	16.8%
Broker	7.3%	6.6%
Dealer	8.2%	8.6%
Yurtiçi Satış (Merkez)	6.4%	6.0%
Araştırma	4.5%	4.4%
İç Denetim-Teftiş	3.2%	3.2%
Hazine	2.5%	2.5%
Bilgi İşlem	3.6%	3.9%
Kurumsal Finansman	2.9%	2.6%
Portföy Yönetimi	1.3%	1.2%
Yurtdışı Satış	3.0%	3.3%
İnsan Kaynakları	1.3%	1.2%
Diğer	10.8%	10.3%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

En fazla daralma broker kadrolarında yaşanırken, dealer kadrosuna yeni girişler olmuştur. Toplam çalışanların %15'i bu kadrolarda istihdam edilmektedir. Merkez dışı örgütlerden sonra en fazla çalışanın olduğu mali ve idari işler departmanında toplam çalışanların %17'si istihdam edilmekteyken, ele alınan 91 kurumdan 90'ında mali ve idari işler departmanı bulunmaktadır.

2010/03 itibariyle kurumsal finansman departmanı bulunduran aracı kurum sayısı 32'den 29'a inerken, oransal olarak en fazla azalışın yaşandığı bölüm bu departman olmuştur. Yurtdışı pazarlama departmanına sahip aracı kurum sayısının 32'den 40'a çıkması, bilgi işlem departmanına sahip aracı ku-

Departman Sayıları		
	2009/03	2010/03
Mali ve İdari İşler	91	90
Broker	79	78
Dealer	73	68
Yurtiçi Satış (Merkez)	54	51
Araştırma	52	51
İç Denetim-Teftiş	85	88
Hazine	45	45
Bilgi İşlem	58	63
Kurumsal Finansman	32	29
Portföy Yönetimi	28	27
Yurtdışı Satış	32	40
İnsan Kaynakları	39	37
Diğer	84	82

Kaynak: TSPAKB

rum sayısının da 58'den 63'e çıkması dikkat çekmiştir. Bu durum son dönemde gerek yabancı yatırımcı gerek internet işlemlerindeki artışın yansıması olarak değerlendirilebilir.

Çalışanların Eğitim Durumu

Daha önceki dönemlerde olduğu gibi, 2010/03 döneminde de çalışanların eğitim seviyesinin arttığı gözlenmektedir. Yüksekokul ve altı seviyelerden mezun çalışanların sayısındaki azalış, üniversite ve yüksek lisans mezunlarının toplam içindeki payını artırmıştır. Çalışanların %77'si bir yüksek öğrenim kurumundan mezun durumdadır.

Çalışanların Eğitim Durumu		
	2009/03	2010/03
Yüksek Lisans	12.1%	12.5%
Lisans	58.5%	58.8%
Yüksekokul	5.5%	5.4%
Lise	18.8%	18.3%
Ortaokul	2.0%	2.1%
İlkokul	3.2%	2.9%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Çalışanların Yaş Dağılımı

Çalışanların Yaş Dağılımı		
	2009/03	2010/03
18-25	6.1%	5.2%
26-30	18.2%	18.1%
31-35	27.0%	24.7%
36-40	26.5%	27.8%
41-45	13.9%	15.1%
46-50	5.4%	6.0%
51-55	1.8%	2.1%
56-60	0.5%	0.5%
61+	0.5%	0.6%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurum çalışanları yaş dağılımı bazında incelendiğinde, 35 yaş ve altında çalışanların payının 2009'un ilk çeyreğine göre gerilediği görülmektedir. Bu grupta, çalışanların toplam payı 3 puan düşerek %48'e inmiştir. Bu durum, daha çok mevcut çalışanların yaşlarının ilerlemesinden kaynaklanmaktadır. Sayısal olarak en fazla istihdam düşüşü 31-35 yaş aralığında gerçekleşmiştir.

35 yaş altında yaşanan düşüşe karşın, 35 yaş üstündeki her yaş aralığında sayısal ve oransal büyüme göze çarpmaktadır.

Çalışanların İş Tecrübesi

Çalışanların İş Tecrübesi		
(Yıl)	2009/03	2010/03
0-2	7.2%	6.2%
2-5	13.0%	12.1%
5-10	21.3%	21.1%
10-15	29.4%	29.1%
15+	29.1%	31.4%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumlarda çalışanlar iş tecrübesi bazında değerlendirildiğinde, yaş dağılımı benzer hareketler göze çarpmaktadır. Sek-

törde, 10 yıl altı deneyime sahip çalışanların oranı %42'den %39'a gerilemiştir. 18-25 yaş aralığındaki çalışan sayısındaki azalışa benzer şekilde, ilk iş deneyimi olarak yorumlanabilecek 0-2 yıl tecrübeli çalışan sayısında 35 kişilik bir düşüş söz konusuyken, 15 yıl ve üzeri iş deneyimine sahip çalışan sayısında 64 kişilik artış olmuştur.

GENEL DEĞERLENDİRME

Aracı kurum sektörünün 2010/03 dönemine ait faaliyet verilerinin incelendiği bu raporumuzda, global krizin ardından aracı kurum sektörünün iyileşme sürecine girdiği görülmektedir.

Hisse senedi ve VOB işlem hacimlerinde, 2009'un ilk çeyreğinin ardından büyük artışlar yaşanırken, krizle birlikte yabancı yatırımcı işlem paylarında başlayan gerileme yavaşlayarak da olsa devam etmiştir. Bu dönemde, bireysel yatırımcı işlemlerindeki artış dikkat çekmiştir.

Hisse senedi işlem hacmi, yılın ilk 3 ayında geçen yılın eş dönemine göre 2,5 kat artarak 351 milyar TL'ye ulaşmıştır. Yabancı yatırımcı işlemlerindeki artış yerli yatırımcıların gerisinde kalmış, toplamdaki payları 2 puan düşerek %14'e gerilemiştir.

Kuruluş döneminden itibaren hızlı bir büyüme sergileyen vadeli işlemlerde toplam hacim 2010/03 döneminde bir önceki yıla göre %69 artarak 191 milyar TL'ye çıkmıştır. Yine de çıkış hisse senedi işlemlerinin gerisinde kalmıştır. VOB işlemlerinde aracı kurumlar ağırlıklarını korumuş, toplam işlemlerin %86'sını yaratmışlardır.

Aracı kurumların SGMK işlemlerindeki artış diğer işlemler kadar olmamış, kesin alım-satım %14, repo-ters repo işlemleri de %9 artmıştır. Bu faaliyetlerde bankaların ağırlığı devam etmektedir.

Krizin ardından yatırım bankacılığı faaliyetlerinde de bir hareketlenme yaşanmış, ancak diğer faaliyetlerin gerisinde kalmıştır. Toplamda 26 proje tamamlanırken, bu projeler ağırlıklı olarak temettü dağıtımı, sermaye artırımı ve diğer danışmanlık işlemleridir. Bu dönemde, bir hisse senedi, bir de şirket tahvili halka arzı gerçekleşmiştir.

Portföy yönetimi faaliyetlerinde de büyüme görülmektedir. Portföy yönetimindeki yatırımcı sayısı 1.000'i aşarken, ağırlığını B tipi fonların oluşturduğu toplam portföy büyüklüğü %9 artarak 4,2 milyar TL olmuştur.

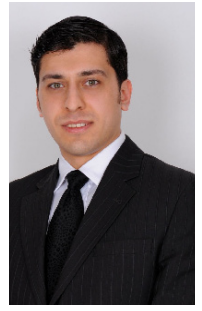
Bir diğer faaliyet alanı olan kredili işlemlere bakıldığında, piyasada yaşanan olumlu hava ile, kullanılan kredi bakiyesinin önceki yıla göre %81 artarak 473 milyon TL'ye çıktığı görülmektedir.

Aracı kurumların şube sayısı 6 adet azalarak 155'e inerken, acente olarak kullanılan banka şubelerinin sayısı 5.948'e çıkmıştır.

İnternet üzerinden yapılan işlem hacimlerinde önemli büyümeler yaşanmıştır. İnternet kanalıyla yapılan hisse senedi işlem hacmi 2009'un eş dönemine göre dört kat artmış, toplamdaki payları %19'a çıkmıştır. VOB işlemlerindeki artış hisse senedi işlemleri kadar olmasa da toplam işlemlerin %25'i bu kanalla yapılmıştır. Çağrı merkezinden yapılan işlemler kısıtlı kalmıştır.

Aracı kurumların çalışan sayısında 2007'nin son çeyreğinden itibaren süregelen düşüş, 2009 Eylül itibarıyla durmuş, devam eden dönemlerde ise trend tersine dönmüştür. 2010 Mart sonu itibarıyla sektördeki çalışan sayısı 2009 Mart sonuna göre 48, 2009 yıl sonuna göre de 87 kişi artarak 4.802'ye ulaşmıştır. Çalışanların %60'ı erkektir. Broker kadrosunda daralma yaşanırken, şube, acente ve irtibat bürolarını ifade eden merkez dışı örgütler toplam çalışanların %30'unu oluşturmaya devam etmiştir. 35 yaş üstü ve 10 yıl deneyimin üstündeki çalışanların sayısında-

ki artış dikkat çekerken, sektördeki eğitim seviyesi artmıştır.

ARACI KURUMLARIN 2010/03 DÖNEMİ FİNANSAL VERİLERİ

2008 yılından itibaren aracı kurumlar, finansal tablolarını Sermaye Piyasası Kurulunun Seri:XI No:29 sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği"ni göz önünde bulundurarak hazırlamaktadır. Birliğimiz temsilcileri ve bağımsız denetim kuruluşları ile aracı kurum temsilcilerinin katılımıyla oluşturulan UFRS Çalışma Grubu; UMS/UFRS, TMS/TFRS ve SPK düzenlemeleri çerçevesinde "Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberi" hazırlayarak Nisan 2010'da yayınlamıştır. İnternet sitemizde de yer alan rehber, ilgili düzenlemelerde yer alan sınıflamalara açıklık getirmeyi ve sektörde uygulama birliği sağlamayı hedeflemiştir.

2009 ve 2010 yıllarının ilk üç aylık dönemlerinin solo finansal verilerinin karşılaştırılarak analiz edildiği bu raporda, 2009 yılı için 92, 2010 yılı için 91 kurum ele alınmıştır. Hazırlanan rehber doğrultusunda 2010 yılı verilerinde bilanço ve gelir tablosuna yeni kalemler eklenmiştir. Diğer taraftan, 2009'un ilgili döneminde bir aracı kurum Birliğimize solo finansal tablolarını temin edemediği için konsolide verileri ile değerlendirilmiştir.

Bilindiği üzere Birliğimiz, aracı kurumların kamuya açıkladıkları finansal tabloların yanı sıra, bu tablolara ilişkin dipnotlarını da derlemektedir. Ancak aracı kurumların özet finansal tabloları ile dipnotlarından üretilen veriler arasında ufak farklılıklar mevcuttur. Dipnotlardan derlenen veriler, uygulama birliği açısından daha sağlıklı bulunduğundan, raporda çeşit-

li tablolarda bu verilere yer verilmiştir. Raporda incelenen finansal verilerin detaylarına Birliğimizin internet sitesi www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

BİLANÇO ANALİZİ

VARLIKLAR

2010 yılının ilk çeyreği itibariyle aracı kurum sektörünün toplam varlıkları %57 artarak 6,5 milyar TL'ye yaklaşmıştır. Likit mali yapısını koruyan sektörde dönen varlıklar toplam varlıklar içinde %89 paya sahiptir.

Dönen Varlıklar

Aracı kurum sektörü bilançosunun yarısını nakit ve nakit benzeri varlıklar oluşturmaktadır. Nakit benzerlerini; aracı kurumun kendi hesabına yaptığı vadeli mevduat, yatırım fonları, ters repo ve para piyasası işlemleri ile beraber müşterilerine ait varlıklar oluşturmaktadır. Bu kalemde en büyük pay %88 ile vadeli mevduatlardadır. Tek bir aracı kurum vadeli mevduatların yaklaşık yarısına sahiptir. İleride yükümlülükler bölümünde de belirtileceği gibi sektörün bilançosu, kurumların Takasbank Para Piyasası (TPP) ve banka kredisi ile borçlanarak mevduata yönediklerini göstermektedir.

Dönen varlıkların altındaki bir diğer önemli kalem olan kısa vadeli finansal yatırımlar, aracı kurumların yatırım amacıyla tuttıkları varlıkları ifade etmektedir. Bu yatırımların dörtte üçü kamu kesimi tahvil ve bonolarına yapılmaktadır.

Finansal yatırımlar ile nakit ve nakit benzeri varlıklar kalemlerinin detayları beraber incelendiğinde, aracı kurum sektörünün portföy dağılımına dair bir değerlendirme yapmak mümkündür.

Aracı Kurum Sektörü Bilançosu

Varlıklar	31.03.2009 Bin TL	31.03.2010 Bin TL	% Değişim	31.03.2009 % Dağılımı	31.03.2010 % Dağılımı
I. DÖNEN VARLIKLAR	3,353,432	5,753,719	72%	82%	89%
A. Nakit ve Nakit Benzerleri	1,709,509	3,266,023	91%	42%	51%
B. Finansal Yatırımlar (KV)	564,058	731,393	30%	14%	11%
C. Ticari Alacaklar (KV)	981,193	1,682,206	71%	24%	26%
D. Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Al. (KV)	18,437	-	A.D.	0%	-
E. Diğer Alacaklar (KV)	28,385	37,929	34%	1%	1%
F. Diğer Dönen Varlıklar	50,201	36,167	-28%	1%	1%
G. Satış Ama. Elde Tutulan Duran Var.	1,649	-	A.D.	0%	0%
II. DURAN VARLIKLAR	759,165	689,179	-9%	18%	11%
A. Ticari Alacaklar (UV)	208	172	-17%	0%	0%
B. Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Al. (UV)	0	-	A.D.	0%	-
C. Diğer Alacaklar (UV)	28,199	9,475	-66%	1%	0%
D. Finansal Yatırımlar (UV)	483,789	454,158	-6%	12%	7%
E. Özkaynak Yön. Değerlenen Yat.	89,000	64,448	-28%	2%	1%
F. Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	5,084	4,963	-2%	0%	0%
G. Maddi Duran Varlıklar	118,407	124,740	5%	3%	2%
H. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	11,328	9,622	-15%	0%	0%
I. Şerefiye	1,206	1,206	0%	0%	0%
J. Ertelenmiş Vergi Varlığı	21,411	20,072	-6%	1%	0%
K. Diğer Duran Varlıklar	535	323	-40%	0%	0%
TOPLAM VARLIKLAR	4,112,597	6,442,898	57%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamli Değil

Aracı kurum sektörünün toplam yatırımları 3,8 milyar TL iken bunun %79'u repo ve mevduattır. Repo ve mevduatlar bir önceki yılın ilk üç ayına göre %80 artış göstermiştir. Ardından %14 paya sahip olan Hazine bonosu ve devlet tahvili gibi devlet iç borçlanma senetleri (DİBS) gelmektedir. Aracı kurumların hisse senedi yatırımları 137 milyon TL seviyesindeyken, toplam içindeki payı %4'tür. 2010'un ilk çeyreği itibarıyla aracı kurumlar İMKB'deki hisse senetlerinin halka açık kısmının %0.11'ine (on binde 11) sahiptir.

Tabloda diğer kalemi; yatırım fonu, para piyasası faaliyetleri ve türev ürünler gibi yatırımları ifade etmekte olup, repo ve mevduattaki yükselişe bağlı

olarak, toplam portföy içindeki payı %6'dan %4'e düşmüştür.

Aracı kurumların kendi portföylerine yaptığı işlem hacmi, dönem boyunca elde ettikleri ortalama hisse senedi portföy büyüklüğüne oranlandığında, kurumların hisse senetlerini ortalama ne kadar süre elde tuttuğu hesaplanabilmektedir. Aracı kurumların 2010 yılının ilk çeyreğindeki hisse senedi portföy değeri ortalaması, 118 milyon TL olarak bulunmaktadır. Kurumlar 2010 yılının ilk çeyreğinde kendi portföyleri için 13 milyar TL'lik işlem yapmıştır. Bu hesaplamalar doğrultusunda, aracı kurumların ilk üç ayda kendi portföylerinin 109 katı kadar işlem yaptıkları söylenebilir. Portföy için yapılan işlemin hem alım

Aracı Kurumların Portföy Dağılımı

Yatırım Araçları	31.03.2009 Bin TL	31.03.2010 Bin TL	% Değişim	31.03.2009 % Dağılımı	31.03.2010 % Dağılımı
Repo ve Mevduat	1,678,096	3,022,658	80%	75%	79%
DİBS	363,363	535,185	47%	16%	14%
Hisse Senedi	69,688	136,705	96%	3%	4%
Diğer	136,139	144,742	6%	6%	4%
Toplam	2,247,285	3,839,289	71%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

hem de satım tarafı olduğu göz önünde bulundurulursa, ilgili dönemde hisse senedi portföylerinin 55 (=109/2)

defa değiştiği hesaplanmaktadır. Başka bir deyişle, 2010/03'te aracı kurumlar hisse senedi portföylerini ortalama olarak 1,7 (=91/55) gün ellerinde tutmuştur.

Dönen varlıklardaki bir diğer önemli kalem olan ticari alacaklar 1,7 milyar TL seviyesindeyken, toplam dönen varlıklar içindeki payı bir önceki yılın eş dönemine göre iki puan artarak %26 olmuştur. Ticari alacakların yarısını, ağırlıklı olarak takas alacaklarını içeren müşterilerden alacaklar oluşturmaktadır. Tek başına bir kurum, toplam müşterilerden alacakların %58'ini oluşturmıştır.

Ticari alacakların diğer önemli başlıkları ise kredili işlemlerden alacaklar ve takas merkezinden alacaklardır. "Faaliyet Verileri" ile ilgili rapordan da takip edileceği üzere, aracı kurumların 2010/03 dönemi sonu itibarıyla kullandıkları kredi hacmi 2009 yılının eş dönemine kıyasla %81 artmıştır.

Ana faaliyet konusu dışındaki finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar kaleminde, 2009 yılında bazı aracı kurumlar müşterileri adına yaptıkları borsa para piyasası işlemleri ile çeşitli alacaklarını takip etmekteydi. Ancak, Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberinde de belirtildiği gibi, bu başlıkta aracı kurumların konsolidasyona tabi faktoring, sigorta şirketi gibi diğer finans sektörü kollarında faaliyet gösteren iştiraklerinin alacakları takip edilmelidir. Bu sebeple 2010/03'te bu kaleminde bakiye bulunmazken, 2009/03'te farklı yorumlamaya bağlı olarak 18 milyon TL yer almaktadır.

Verilen depozito ve teminatlar ile çeşitli alacakları içeren kısa vadeli diğer alacaklar 38 milyon TL'ye yaklaşmıştır.

Gelecek aylara-yıllara ait giderler, peşin ödenen vergi ve fonlar, gelir tahakkukları ile diğer dönen varlıkların yer aldığı "diğer dönen varlıklar", 2010'un ilk çeyreğinde 36 milyon TL'dir.

Satış amacıyla elde tutulan kısa vadeli duran varlıklar, 2009 yılında bir aracı kurumun aynı grup bünyesine katılan başka bir aracı kuruma devredeceği aktiflere işaret etmekteydi. 2010 yılında bu kaleminde bir bakiye bulunmamaktadır.

Duran Varlıklar

Duran varlıklar 2010/03 dönemi sonunda 689 milyon TL iken, toplam bilançodaki payı bir önceki yıla kıyasla düşerek %11'e inmiştir.

Duran varlıklar hesabındaki en büyük kalem, uzun vadeli finansal yatırımlardır. Uzun vadeli finansal yatırımlar 30 milyon TL gerileme ile 454 milyon TL'ye düşmüştür.

Kısa vadeli finansal yatırımlarda olduğu gibi, aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımlar tablosu, dipnotlardan derlenerek oluşturulmuştur. Dolayısıyla, bu veriler ile yukarıda sunulan bilanço verileri arasında ufak farklılıklar vardır. Örneğin, bilançoda 454 milyon TL olan uzun vadeli finansal yatırımlar, bu tabloda 452 milyon TL'dir.

Aracı kurumların uzun vadeli yatırımlarının yarısı hisse senetlerinden oluşmaktadır. Bu durum, yeni hisse senedi alımından ziyade, aracı kurumlarda bulunan hisse senedi değerlerinin önceki yılın aynı dönemine kıyasla ciddi artış göstermesinden kaynaklanmıştır. Hisse senedi yatırımları 2009/03'e göre %60 artmıştır.

Önemli bir bölümü İMKB veya Takasbank'ta teminat olarak bulundurulmuş kamu kesimi sabit getirili menkul kıymetleri portföyü, 2010'un ilk çeyreği itibarıyla 82 milyon TL civarında olup, uzun vadeli finansal yatırımlar içinde %18 paya sahiptir. Bu yatırım araçlarının hem toplam tutarı, hem de toplam için

Aracı Kurumların Uzun Vadeli Finansal Yatırımları

	31.03.2009	31.03.2010		31.03.2009	31.03.2010
Yatırım Araçları	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senetleri*	145,700	232,472	60%	30%	51%
Kamu Kesimi SGMK	217,250	82,011	-62%	44%	18%
Diğer*	130,383	137,117	5%	26%	30%
Toplam	493,333	451,600	-8%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

*:Bazı aracı kurum iştirakleri bu kaleminde takip edilmektedir.

deki payı 2009'un ilk üç ayına kıyasla düşüş göstermektedir. Ancak bu tutara 2009/03 dönemi için solo mali tablosunu temin edemeyen aracı kurumun iştirakine ait kamu borçlanma araçlarının dahil olduğu göz önünde alınmalıdır. Bu kurum toplam tutarın %86'sına sahiptir.

Bazı aracı kurumlar Takasbank ve Gelişen İşletmeler Piyasası gibi iştiraklerini, diğer finansal yatırımlar başlığı altında takip etmektedir. Ayrıca, hisse senedi yatırımlarına benzer şekilde, bazı aracı kurumlar da konsolidasyon kapsamındaki iştiraklerinin değerlerini bu kalemde izlemektedir. 2010/03 sonu itibariyle uzun vadeli diğer yatırımlar 137 milyon TL'dir.

Duran varlıkların altında yer alan özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar, aracı kurumların iştiraklerini ifade etmektedir. Toplam bilançoda %1 paya sahip olan bu kalem daha önceden bahsedilen ve 2009/03 döneminde solo mali tablolarını temin edemeyen kuruma bağlı olarak %28 azalmış, 64 milyon TL'ye inmiştir.

Toplam varlıkların %2'sini maddi duran varlıklar oluşturmaktadır. Maddi duran varlıklar altında binalar 79 milyon TL ile en büyük kalemi oluştururken, amortismanların tutarı 77 milyon TL seviyesindedir.

YÜKÜMLÜLÜKLER

2010'un ilk çeyreği itibariyle kısa vadeli yükümlülüklerin payı bir önceki yıla kıyasla 13 puan artarak %65'e ulaşmıştır. Özkaynaklar tersine hareket ederek %34'e inerken, uzun vadeli yükümlülükler %1'de kalmıştır.

Kısa Vadeli Yükümlülükler

2010/03 döneminde kısa vadeli yükümlülükler 4,2 milyar TL seviyesindedir. İki kattan fazla artarak %35 paya sahip olan finansal borçlar en büyük kalemdir. Bu kalemde en büyük pay ise %81 ile Takasbank Para Piyasasına (TPP) borçlardadır. Bu tutarın büyük kısmı iki kurumdan kaynaklanmaktadır. Bu iki aracı kurumun bilanço yapısına bakıldığında zaman, para piyasasından borçlanıp, mevduata yatırım yaptıkları görülmektedir.

Finansal borçlar altındaki bir diğer kalem kısa vade-

li banka kredileridir. Aracı kurumların banka kredileri 2010/03 itibariyle 8 kat artarak 377 milyon TL'ye yükselmiştir. Finansal tabloların dipnotlarına bakıldığında zaman, kısa vadeli banka kredilerinin %43'ünü bir, %87'sini ise üç aracı kurum oluşturmaktadır.

Ticari borçlar %28 pay ile yükümlülüklerin ikinci önemli başlığını oluşturmaktadır. 1,8 milyar TL tutarında olan ticari borçların dörtte üçünü müşterilere borçlar alt kalemi oluşturmaktadır. Bu borçlar, genel olarak kurumların müşteri hesaplarından alıp Takasbank'a aktaracağı, ya da Takasbank'tan alıp müşteri hesaplarına aktaracağı tutarları ifade etmektedir. Bu hesaplar, bilançonun aktif tarafında yer alan Takasbank ve müşterilerden alacaklar kalemiyle paralel olarak çalışmaktadır.

Kısa vadeli diğer borçlar kalemi, alınan avans, depozito ve teminatları, ilişkili taraflara ticari olmayan borçları ve vergi dairelerine olan borçları içermektedir. 2010/03 sonu itibariyle 54 milyon TL olan bu kalemin %45'ini vergi dairesine borçlar oluşturmaktadır.

Ana faaliyet konusu dışındaki finans sektörü faaliyetlerinden borçlar kaleminde ise, varlıklar tarafında olduğu gibi, 2009 yılında ağırlıklı olarak kurum müşterilerinin borsa para piyasasına borçları takip edilmekteydi. Ancak Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberinde belirtildiği üzere, aslında bu kalemde kurumların finans sektöründe faaliyet gösteren iştiraklerine ait borçlar takip edilmelidir. 2010/03 döneminde bu kalemde bakiye yer almamaktadır.

Aracı Kurum Sektörü Bilançosu

Kaynaklar	31.03.2009 Bin TL	31.03.2010 Bin TL	% Değişim	31.03.2009 % Dağılımı	31.03.2010 % Dağılımı
I. KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	2,151,513	4,215,074	96%	52%	65%
A. Finansal Borçlar (KV)	1,071,184	2,261,770	111%	26%	35%
B. Diğer Finansal Yükümlülükler (KV)	25,056	7,232	-71%	1%	0%
C. Ticari Borçlar (KV)	871,465	1,805,649	107%	21%	28%
D. Diğer Borçlar (KV)	42,075	53,512	27%	1%	1%
E. Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Borç. (KV)	19,102	-	A.D.	0%	-
F. Devlet Teşvik ve Yardımları (KV)	0	0	A.D.	0%	0%
G. Dönem Kârı Vergi Yükümlülüğü	11,973	17,682	48%	0%	0%
H. Borç Karşılıkları (KV)	30,287	16,018	-47%	1%	0%
I. Çalışanlara Sağ. Fay. İliş. Karş. (KV)	0	30,000	A.D.	0%	0%
J. Diğer Yükümlülükler (KV)	80,372	23,212	-71%	2%	0%
K. Satış Ama. Elde Tut. Dur. Var. İliş. Yük.	0	0	A.D.	0%	0%
II. UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	43,567	38,158	-12%	1%	1%
A. Finansal Borçlar (UV)	5,291	4,343	-18%	0%	0%
B. Diğer Finansal Yük. (UV)	0	63	A.D.	0%	0%
C. Ticari Borçlar (UV)	465	42	-91%	0%	0%
D. Diğer Borçlar (UV)	2,293	333	-85%	0%	0%
E. Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Borç. (UV)	0	-	A.D.	0%	-
F. Devlet Teşvik ve Yardımları (UV)	0	0	A.D.	0%	0%
G. Borç Karşılıkları (UV)	30	5	-83%	0%	0%
H. Çalışanlara Sağ. Fay. İliş. Karş. (UV)	23,919	22,230	-7%	1%	0%
I. Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	11,522	11,138	-3%	0%	0%
J. Diğer Yükümlülükler (UV)	46	4	-91%	0%	0%
III. ÖZKAYNAKLAR	1,917,517	2,189,666	14%	47%	34%
A. Ana Ortaklığa İlişkin Özkaynaklar	1,912,302	2,189,666	15%	46%	34%
1. Ödenmiş Sermaye	1,002,559	1,046,956	4%	24%	16%
2. Sermaye Düzeltmesi Farkları	326,311	317,983	-3%	8%	5%
3. Karşılıklı İştirak Ser. Düz. (-)	0	0	A.D.	0%	0%
4. Hisse Senetleri İhraç Primleri	40,657	40,657	0%	1%	1%
5. Değer Artış Fonları	52,556	135,717	158%	1%	2%
6. Ortak Kont. Alt. İşl. Bir. Etkisi	0	0	A.D.	0%	0%
7. Yabancı Para Çevrim Farkları	-45	-16	-65%	0%	0%
8. Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yed	139,621	149,585	7%	3%	2%
9. Geçmiş Yıllar Kâr/Zararları	301,149	354,033	18%	7%	5%
10. Net Dönem Kâr/Zararı	49,494	144,750	192%	1%	2%
B. Azınlık Payları	5,215	0	A.D.	0%	0%
TOPLAM KAYNAKLAR	4,112,597	6,442,898	57%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamli Değil

Yine Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberinde belirtilen mali tablo formatına 2010 yılında eklenen, çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklarda, ağırlıklı personel izin ve prim gibi çeşitli karşılıklar takip edilmektedir. 2010/03 döneminde 30 milyon TL olan bu kalem, 2009 ve öncesinde borç karşılıkları veya diğer yükümlülükler kalemlerinde takip ediliyordu.

Uzun Vadeli Yükümlülükler

2010 Mart dönemi itibariyle sektörün uzun vadeli yükümlülükleri %12 azalarak 38 milyon TL'ye inmiştir. Uzun vadeli yükümlülüklerdeki en büyük kalem çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklardır. Kıdem tazminatı gibi karşılıkların takip edildiği bu kalem 2010'un ilk çeyreği sonunda 22 milyon TL'dir.

Tamamına yakını uzun vadeli banka kredilerinin oluşturduğu uzun vadeli finansal borçlar ise 4 milyon TL'dir. Ayrıca, sektörün 11 milyon TL civarında ertelenmiş vergi yükümlülüğü bulunmaktadır.

Özkaynaklar

2010 Mart sonu itibariyle sektörün özkaynakları 2 milyar TL seviyesindedir. Özkaynakların %14 oranında artışına rağmen, yükselen kısa vadeli borçlanmaya bağlı olarak toplam yükümlülükler içindeki payı 13 puan gerileyerek %34'e inmiştir.

2010/03'te özkaynakların yaklaşık yarısını ödenmiş sermaye oluşturmaktadır. Ödenmiş sermayeden kaynaklanan enflasyon düzeltmesi farkları ilgili dönem sonunda 318 milyon TL'dir.

İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin halka arz edilmesinden kaynaklanan hisse senedi ihraç primleri 41 milyon TL'de kalmıştır.

Değer artış fonları, doğrudan gelir tablosuyla ilişkilendirilemeyip özkaynağa aktarılan tutarları ifade etmektedir. Bu tutar 2010'un ilk çeyreği itibariyle 136 milyon TL olmuştur. Bu artışta özellikle bir aracı kurumun borsada işlem gören iştirakinin değer artışı etkilidir.

Gelir tablosu analizinde daha detaylı inceleneceği üzere, 2010'un ilk çeyreğinde aracı kurum sektörünün net dönem kârı 145 milyon TL'dir.

Azınlık payları, konsolide mali tablo açıklayan aracı kurumların iştiraklerinde, kendilerine ait olmayan kârlarını göstermektedir. 2009'un ilk çeyreği itibariyle Birliğimize solo verilerini temin edemeyen bir aracı kurum, ilgili tutarları (5 milyon TL) burada göstermiştir.

SONUÇ

Aracı kurumlar 2010 yılının ilk çeyreği itibariyle sağlam mali yapılarını ve likit pozisyonlarını korumaya devam etmiştir. İlgili dönem itibariyle sektörün aktif toplamı artan borçlanmaya bağlı olarak 6,5 milyar TL'ye yaklaşmıştır. Dönen varlıkların payı %89'a çıkarken, özkaynakların payı gerilemiştir. 2 milyar TL olan özkaynakların yarısını ödenmiş sermaye oluş-

turmuştur. Aracı kurumların para piyasası ve banka kredisi aracılığıyla borçlanarak mevduata yatırım yaptıkları görülmüştür.

GELİR TABLOSU ANALİZİ

Aracı kurumların gelir tablosu 2008 yılından bu yana iki ana başlık altında detaylandırılmaktadır. Kurumlar devam ettirdiği faaliyetlerini "Sürdürülen Faaliyetler" altında izlerken, mali tablonun son günü itibariyle durdurduğu faaliyetlere ilişkin dönem içinde oluşan gelir ve giderlerini "Durdurulan Faaliyetler" altında takip etmektedir.

Sürdürülen faaliyetler hesabında ilk kalem satış gelirleridir. Bu kalem altında aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları menkul kıymet satışları, aracılık komisyon gelirleri, diğer hizmet gelirleri ve esas faaliyetlerden diğer gelirleri yer almaktadır. Bir sonraki kalem olan satışların maliyetinde ise kurumların kendi portföylerine aldıkları menkul kıymetlerin maliyeti takip edilmektedir.

Satış gelirlerinden satışların maliyeti düşüldüğü zaman ticari faaliyetlerden brüt kâr/zarar rakamına ulaşılmaktadır. 2010/03 dönemi itibariyle sektörün ticari faaliyetlerden brüt kârı yaklaşık iki kat artarak 243 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu yükselişte özellikle, ileride de bahsedileceği üzere, komisyon gelirlerindeki artış etkili olmuştur.

Konsolide finansal tablo hazırlayan aracı kurumların sermaye piyasası dışında finans sektöründe faaliyet gösteren faktoring, sigorta şirketi gibi iştiraklerinin faiz, ücret, prim ve komisyon gibi gelirleri/giderleri "Ana Faaliyet Konusu Dışındaki Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kâr/Zarar" kaleminde takip edilmelidir. Ancak bazı kurumların farklı yorumlamalar sebebiyle bazı hizmet gelirlerini bu kalem altında takip ettiği görülmüştür. 2009/03'te 39 milyon TL olan bu tutar, %15 düşerek 33 milyon TL'ye inmiştir. Bu tutarın neredeyse tamamı tek bir kurumdan kaynaklanmaktadır.

Brüt kâr/zarar, aracı kurumların faaliyetlerinden elde ettiği toplam gelirlerini göstermektedir. İlgili dönemde aracı kurumların brüt kârı, diğer ifadeyle toplam gelirleri %66 artarak 276 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Aracı Kurum Sektörünün Gelir Tablosu

	31.03.2009 Bin TL	31.03.2010 Bin TL	% Değişim
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER			
A. Satış Gelirleri (net)	21,240,621	36,736,346	73%
B. Satışların Maliyeti (-)	-21,113,288	-36,493,838	73%
R1. Ticari Faaliyetlerden Brüt Kâr/Zarar	127,333	242,508	90%
C. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	41,401	33,271	-20%
D. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)	-2,591	-217	-92%
R2. Ana Faal. Konusu Dış. Fin. Sek. Faal. Brüt Kâr/Zarar	38,810	33,054	-15%
P1. BRÜT KÂR/ZARAR	166,143	275,562	66%
E. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-14,921	-21,628	45%
F. Genel Yönetim Giderleri (-)	-166,464	-179,509	8%
G. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-42	-56	36%
H. Diğer Faaliyet Gelirleri	20,513	20,725	1%
I. Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-5,219	-4,162	-20%
P2. FAALİYET KÂRI/ZARARI	9	90,931	A.D.
J. İştirak Kâr/Zararlarından Paylar	2,106	2,860	36%
K. Esas Faaliyet Dışı Finansal Gelirler	81,859	105,861	29%
L. Esas Faaliyet Dışı Finansal Giderler (-)	-19,294	-30,132	56%
P3. SÜRDÜRÜLEN FAAL. VERGİ ÖNCESİ KÂR/ZARAR	64,679	169,520	162%
M. Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Gelir/Gideri	-14,289	-24,769	73%
N. Dönem Vergi Gelir/Gideri	-14,411	-25,309	76%
O. Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	123	540	340%
P4. SÜRDÜRÜLEN FAAL. DÖNEM KÂRI/ZARARI	50,391	144,750	187%
DURDURULAN FAALİYETLER			
P. Durdurulan Faaliyetlerin Vergi Sonrası Dönem Kârı/Zararı	549	0	A.D.
P5. DÖNEM KÂRI/ZARARI	50,940	144,750	184%
P6. Azınlık Payları	1,446	0	A.D.
P7. Ana Ortaklık Payları	49,494	144,750	192%
Kaynak: TSPAKB			
A.D.: Anlamı Değil			

GELİR DAĞILIMI

Bu bölümde, sektörün gelir ve gider dağılımı incelenirken aracı kurumların solo gelir tablolarının dipnotları dikkate alınacaktır.

Raporun başında da değinildiği gibi, muhasebe yöntem farklılıklarından dolayı, gelir tablosu ile detaylı açıklamaların yapıldığı dipnotlar arasında küçük farklar oluşabilmektedir. Örneğin, bir önceki tabloda yer alan toplam gelirler (brüt kâr) 275,6 milyon TL iken, dipnotlardan derlenen "Gelir Kompozisyonu" tablosunda 275,4 milyon TL'dir.

Dipnotlardan üretilen tablolar, uygulama birliği açısından aracı kurumların verilerini daha sağlıklı bir biçimde göstermektedir. Bu sebeple gelir dağılımı analizinde dipnotlardan derlenen rakamlar baz alınarak

değerlendirme yapılmaktadır.

Aracı kurumların gelirleri 2010'un ilk üç ayında bir önceki yılın eş dönemine göre %59 artarak 275 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu yükselişte en önemli katkı sektörün aracılık komisyon gelirlerindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Toplam gelirlerin %70'ini oluşturan bu gelirler 193 milyon TL'ye ulaşmıştır. Komisyon gelirleri bir önceki yılın ilk döneminde %53 paya sahipti. Diğer taraftan varlık yönetimi ve kurumsal finansman gibi gelirleri içeren hizmet gelirleri nominal olarak karşılaştırılan dönemler arasında küçük bir düşüş gösterirken, toplam gelirler içindeki payı %17'ye gerilemiştir. Aracı kurumlar kendi portföyleri için yaptıkları işlemlerden 2009/03'te zarar ederken, 2010/03'te kâr etmiştir. Bu değişimde zarardan kâra dönen hisse senedi işlemleri ile beraber, türev işlem zararlarının düşüşü etkili olmuştur. 2010/03'te

Gelir Kompozisyonu

	31.03.2009	31.03.2010		31.03.2009	31.03.2010
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Net Komisyon Gelirleri	90,921	192,512	112%	53%	70%
Hizmet Gelirleri	47,898	47,368	-1%	28%	17%
Alım-Satım ve Türev Kâr/Zararı	-5,735	9,481	-265%	-3%	3%
Diğer Gelirler	39,929	26,039	-35%	23%	9%
Toplam	173,013	275,401	59%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamlı Değil

Gelir Kompozisyonu (Bin TL)

	1Ç09	2Ç09	3Ç09	4Ç09	1Ç10
Net Komisyon Gelirleri	90,921	159,868	160,605	165,893	192,512
Hizmet Gelirleri	47,898	17,352	32,137	51,263	47,368
Alım-Satım ve Türev Kâr/Zararı	-5,735	31,380	18,643	7,489	9,481
Diğer Gelirler	39,929	22,172	22,980	28,243	26,039
Toplam	173,013	230,772	234,366	252,888	275,401

Kaynak: TSPAKB

2009/03 döneminde olduğu gibi 2010/03 döneminde de en yüksek paya sahiptir. 162 milyon TL'lik hisse senedi komisyon gelirleri toplam komisyonların %84'ünü oluşturmaktadır. Hisse senedi işlem hacmi daha önceden faaliyet verilerinin analizinde de belirtildiği gibi yaklaşık üç kat artarken, komisyonlar yaklaşık 2,5 kat artmıştır. Sonuç olarak sektörün bu dönemdeki ortalama efektif komisyon oranı %0,048 (yüzbinde 48) olmuştur. 2009'un eş döneminde %0,051 olan efektif komisyon oranı gerilemiştir. Ancak, hesaplanan oran yatırımcılardan tahsil edilen komisyon oranı olarak değil, aracı kurumun geliri olarak değerlendirilmelidir.

bu başlıkta 9 milyon TL kâr elde edilmiştir. Ağırlıklı olarak kredi işlemlerden elde edilen gelirleri içeren diğer gelirler %35 düşerek 26 milyon TL'ye inmiştir.

Diğer taraftan gelir kompozisyonu çeyrek dönemler şeklinde incelendiğinde, piyasalarda başlayan olumlu havaya bağlı olarak 2009 yılı ikinci çeyreğinden itibaren toplam gelirlerde genel bir artışın olduğu görülmektedir. Bu artış özellikle aracı kurumların net komisyon gelirlerinden kaynaklanmaktadır.

Net Komisyon Gelirleri

Net komisyon gelirleri, aracı kurumların hisse senedi, SGMK, vadeli işlem sözleşmeleri gibi menkul kıymet işlemlerinden elde edilen komisyonlardan, müşteri ve acentelere ödenen komisyon iadelerinin düşülmesiyle hesaplanmaktadır. Net komisyon gelirleri 2010/03 döneminde bir önceki yıla kıyasla iki kattan fazla artarak 193 milyon TL'ye çıkmıştır.

Komisyon gelirlerinde hisse senedi komisyonla-

Net komisyon gelirlerindeki bir diğer önemli kalemler vadeli işlemlerden elde edilen komisyonlardır. Vadeli işlem aracılık komisyonları 2010'un ilk üç aylık döneminde 27 milyon TL'ye ulaşmıştır. Karşılaştırılan dönemler arasında VOB işlem hacmi %60 artarken, vadeli işlem komisyonları ancak %29 artabilmektedir. Bununla birlikte, hisse senedine göre, vadeli işlemlerden alınan komisyon oranlarının daha hızlı düştüğü söylenebilmektedir.

Hisse senedine benzer şekilde VOB işlemlerine dair efektif komisyon oranını hesaplamak da mümkündür. Yılın ilk üç ayında 138 milyar TL'lik müşteri VOB işlemi ile beraber 27 milyon

Net Komisyon Gelirleri

	31.03.2009	31.03.2010		31.03.2009	31.03.2010
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senedi	67,108	162,328	142%	74%	84%
Vadeli İşlem	20,984	27,160	29%	23%	14%
SGMK	2,709	2,872	6%	3%	1%
Yabancı MK	120	152	27%	0%	0%
Toplam	90,921	192,512	112%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

Hisse senedine benzer şekilde VOB işlemlerine dair efektif komisyon oranını hesaplamak da mümkündür. Yılın ilk üç ayında 138 milyar TL'lik müşteri VOB işlemi ile beraber 27 milyon

TL'lik net komisyon geliri elde edilmiştir. Böylece sektörün VOB işlemleri için efektif komisyon oranı %0,0197 (onbinde 2) olmuştur. 2009'un eş döneminde bu oran %0,0242 idi. Efektif VOB komisyon oranının, hisse senedi komisyon oranından düşük olması dikkati çeken bir diğer husustur.

Tekrar tabloya göz atıldığında hisse senedi komisyonlarındaki hızlı artışa bağlı olarak, vadeli işlem gelirlerinin toplam komisyonlar içindeki payının 9 puan düşerek %14'e indiği görülmektedir.

Sabit getirili menkul kıymet işlemlerinin alım-satımından elde edilen aracılık komisyonlarının tutarı ise karşılaştırılan iki dönem arasında ancak %6 artarak 3 milyon TL seviyesinde kalmıştır. Sınırlı işlem hacmine sahip yabancı menkul kıymetlerde ise komisyon tutarı ilgili dönemde 152.000 TL'dir.

Hizmet Gelirleri

Sektörün ikinci önemli gelir grubu olan hizmet gelirleri, varlık yönetimi, kurumsal finansman ve yatırım danışmanlığı gibi faaliyetlerden elde edilen gelirleri içermektedir. Bu kalemde 2010'un ilk çeyreğinde 47 milyon TL'lik gelir elde edilmiştir.

Hizmet gelirleri kaleminde en büyük pay portföy yönetimi ve yatırım fonlarından elde edilen komisyonları ifade eden varlık yönetimi gelirlerindedir. Bir önceki yılın eş dönemine göre %31 gerileyen varlık yönetimi gelirleri 21 milyon TL'ye inmiştir. Daha önceden bahsedildiği üzere 2009/03'te solo mali tablola-

Kurumsal Finansman Gelirleri					
	31.03.2009	31.03.2010		31.03.2009	31.03.2010
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Halka Arz	0	6,590	A.D.	0%	58%
SAB	1,172	4,255	263%	18%	38%
Ser. Art.-Tem. Dağ.	236	91	-62%	4%	1%
Diğer Danışmanlık	5,162	361	-93%	79%	3%
Toplam	6,569	11,297	72%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamlı Değil

rını Birliğimize temin edemeyen bir aracı kurumun portföy yönetim şirketine ait yatırım fonu gelirlerinin 2009 verilerine dahil olması bu düşüşte etkili olmuştur. Diğer taraftan bir aracı kurum toplam varlık gelirlerinin beşte birini tek başına üretmiştir.

Kurumsal finansman gelirleri, halka arz işlemleri, işletme satın alma/birleşme (SAB), sermaye artırımları, temettü dağıtımı gibi kurumsal finansman işlemlerinden elde edilen gelirleri ifade etmektedir. 2010 yılının ilk çeyreğinde bu gelirler bir önceki yıla göre %72 artarak 11 milyon TL'ye yükselmiştir.

Kurumsal finansman gelirlerine ilişkin detaylı verilere bakıldığında, 2009'un ilk üç ayında 12 kurum yatırım bankacılığı faaliyetlerinden gelir elde ederken, bu sayı 2010 yılının eş döneminde iki katına çıkarak 24'e ulaşmıştır. Bu kurumlardan üç tanesi, toplam kurumsal finansman gelirlerinin %91'ini üretmiştir.

Kurumsal finansman işlemlerinde en büyük gelirin halka arz faaliyetlerinden elde edildiği görülmektedir. 2009'un ilk üç ayında halka arz işlemi olmazken, 2010 yılının eş döneminde bir şirketin halka arz işlemi yapılmıştır. Bu halka arz işleminden elde edilen gelir ise 6,6 milyon TL ile sektörün kurumsal finansman gelirlerinin %58'ini oluşturmuştur. Tek bir aracı kurum toplam halka arz gelirlerinin %57'sine sahiptir.

Satın alma-birleşme faaliyetlerinden elde edilen ge-

Hizmet Gelirleri					
	31.03.2009	31.03.2010		31.03.2009	31.03.2010
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Varlık Yönetimi Gelirleri	30,081	20,607	-31%	63%	44%
Kurumsal Finansman Gelirleri	6,569	11,297	72%	14%	24%
Diğer Komisyon ve Gelirler	11,248	15,464	37%	23%	33%
Toplam	47,898	47,368	-1%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

lirler yaklaşık üç kat artarken 4 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bir aracı kurum, ilgili işlemlerden elde edilen toplam gelirin neredeyse tamamına sahiptir.

Sermaye artırım ve temettü dağıtım faaliyetlerinden elde edilen gelirler ile şirket ve proje değerlemesi gibi yatırım bankacılığına ilişkin diğer danışmanlık gelirleri düşüş göstermiştir.

Hizmet gelirleri başlığı altında yer alan diğer komisyon ve gelirler; aracı kurumların EFT, virman, saklama ücretleri gibi işlemlerden elde ettikleri komisyonlar ile yatırım danışmanlığı gelirlerini içermektedir. Bu gelir kalemi bir önceki yıla göre %37 artarak 15 milyon TL'ye yükselmiş, toplam hizmet gelirleri içindeki payı ise 10 puan artarak %33'e çıkmıştır.

Alım-Satım ve Türev İşlem Kâr/Zararları

Aracı kurumların bir diğer gelir kalemi, toplam gelirler içinde %3 paya sahip olan menkul kıymet alım-satım ve türev işlem kâr/zararlarıdır. 2009/03 döneminde bu işlemlerden 6 milyon TL zarar edilirken, 2010'da ağırlıklı hisse senedi ve türev işlemlerin etkisiyle 9 milyon TL kâr elde edilmiştir.

Kurumlar kendi portföyleri için yaptıkları hisse senedi alım-satımından 2009'un ilk çeyreğinde toplam-

da 393.000 TL zarar ederken, 2010'da 6,5 milyon TL kâr etmiştir. İlgili dönemde 37 kurum kâr, 20 kurum ise zarar etmiştir. Tek bir kurum toplam gelirin %44'üne sahiptir.

Devlet iç borçlanma senetleri (DİBS), yatırım fonları ve yabancı menkul kıymetlerin alım satımından kâr elde edilirken, kâr tutarları bir önceki yıla kıyasla gerilemiştir.

Diğer taraftan aracı kurumlar, özel sektör borçlanma araçları ve türev işlemlerinden zarar etmiştir. Türev işlemlerden 2009'un ilk üç ayında 15 milyon TL zarar eden sektör, bu tutarı hayli azaltarak 1,7 milyon TL'ye indirmiştir. Zarar miktarı ağırlıklı olarak bir aracı kurumun borsa para piyasasından borçlanıp mevduata yönelmesinden kaynaklanmaktadır.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas faaliyetlerden diğer gelirler, ağırlıklı olarak aracı kurumların müşterilerinden aldıkları faizleri yansıtmaktadır.

Aracı kurumların kredili işlem ve ödünç menkul kıymet işlemleri sebebiyle müşterilerden elde ettiği faiz gelirleri 2009/03 dönemine kıyasla %27 artarak 18 milyon TL'ye yükselmiştir.

Daha önceden de belirtildiği gibi, ana faaliyet konusu dışındaki finans sektörü faaliyetlerinden brüt kâr/zarar kaleminde, konsolidasyon kapsamında sigorta, faktoring gibi finans sektörü iştiraklerine sahip kurumların bu iştiraklerinden elde ettikleri gelirleri takip etmeleri öngörülmektedir. 2009'un ilgili dönemindeki 25 milyon TL, ağırlıklı olarak bir aracı kurumun banka kredisi ve borsa para pi-

Alım-Satım ve Türev İşlem Kâr/Zararları			
	31.03.2009	31.03.2010	
	Bin TL	Bin TL	% Değişim
Hisse Senetleri	-393	6,457	A.D.
DİBS	7,165	4,644	-35%
Yatırım Fonları	906	508	-44%
Yabancı Menkul Kıymet	2,287	420	-82%
Özel SGMK	-708	-857	21%
Türev İşlemler	-14,991	-1,690	-89%
Toplam	-5,735	9,481	A.D.
Kaynak: TSPAKB A.D.: Anlamalı Değil			

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler					
	31.03.2009	31.03.2010		31.03.2009	31.03.2010
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	15,127	26,039	72%	38%	100%
Müşterilerden Alınan Faiz Gelirleri	14,124	17,945	27%	35%	69%
Diğer Esas Faaliyet Gelirleri	1,003	8,094	707%	3%	31%
Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Brüt K/Z	24,802	-	A.D.	62%	-
Toplam	39,929	26,039	-35%	100%	100%
Kaynak: TSPAKB A.D.: Anlamalı Değil					

yasası aracılığıyla borçlanıp mevduat yatırımlarından elde ettiği kazançları göstermektedir. Ancak 2010 yılının ilgili döneminde bu kalem diğer esas faaliyet gelirleri altında takip edilmiştir.

GİDER DAĞILIMI

2010'un ilk çeyreğinde sektörün toplam giderleri bir önceki yılın eş dönemine göre %11 artarak 201 milyon TL'ye yükselmiştir.

Artan işlem hacimleri ile paralel olarak hisse senedi, SGMK, Takasbank Para Piyasası işlem paylarını da içeren pazarlama, satış ve araştırma konusunda yapılan giderler 2009/03'e göre %49 artarak 22 milyon TL'ye ulaşırken, toplam giderlerdeki payı %11'e çıkmıştır.

Faaliyet giderlerinin yarısından fazlasını, personel giderleri oluşturmaktadır. 2009'da 100 milyon TL olan personel giderleri %9 artarak 109 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu giderlere ücretlerin yanı sıra, çalışanlarla ilgili sigorta, servis, yemek, özel sağlık sigortası gibi yan ödeme ve giderler de dahildir.

Sektörün ortalama çalışan sayısı 2009/03'te 4.928, 2010/03'te ise 4.759'dur. Personel giderlerinin ortalama personel sayısına bölünmesiyle elde edilen, bir çalışanın aylık ortalama maliyeti 2009'da 6.743 TL iken 2010'da %13 artarak 7.626 TL olmuştur.

Vergi, resim ve harç gibi resmi giderler ile komisyon ve diğer hizmet giderleri bir önceki yıla kıyasla artış

göstermiş ve sırasıyla 10 ile 6 milyon TL'ye çıkmıştır. Diğer taraftan, amortismanlar ile üyelik aidat, gider ve katkı paylarında düşüş söz konusudur.

Çeşitli maddi olmayan duran varlıklara ilişkin ayrılan itfa payları "Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberi"ne bağlı olarak detaylandırılan yeni bir kalem iken, 2010/03 döneminde 479.000 TL tutar bu-rada takip edilmiştir.

Kira, elektrik, su, telefon, bilgi işlem altyapısı gibi giderleri kapsayan diğer genel yönetim giderleri ise 47 milyon TL'de kalmış, toplam giderlerdeki payı gerilemiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE KÂRLILIK

Aracı kurumların en önemli gelir kaynağını oluşturan net komisyon gelirleri 2010/03 döneminde iki kat artarak 193 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta, hisse senedi işlem hacmine bağlı olarak yükselen hisse senedi komisyon gelirleri etkili olmuştur. Vadeli işlem komisyonları ise sınırlı artış gösteren işlem hacmine bağlı olarak daha kısıtlı katkıda bulunmuştur.

Bir diğer önemli gelir kalemi olan hizmet gelirleri, küçük bir gerileme ile 47 milyon TL'de kalmıştır. Bu başlıkta en büyük gelir ise portföy ve yatırım fonu yönetimi gibi faaliyetleri kapsayan varlık yönetimi gelirlerinden oluşmaktadır. Karşılaştırılan dönemlerde %72 artan kurumsal finansman gelirlerinde en

Gider Dağılımı	31.03.2009	31.03.2010	% Değişim	31.03.2009	31.03.2010
	Bin TL	Bin TL		% Dağılımı	% Dağılımı
Pazarlama, Satış, Ar-Ge Giderleri	14,692	21,934	49%	8%	11%
İşlem Payları	7,455	16,696	124%	4%	8%
Diğer Paz., Satış, Ar-Ge Giderleri	7,237	5,239	-28%	4%	3%
Genel Yönetim Giderleri	166,271	179,261	8%	92%	89%
Personel Giderleri	99,684	108,870	9%	55%	54%
Vergi, Resim ve Harç Giderleri	7,478	9,786	31%	4%	5%
Komisyon ve Diğer Hizmet Giderleri	4,055	5,794	43%	2%	3%
Amortisman Giderleri	5,513	5,403	-2%	3%	3%
Üyelik Aidat, Gider ve Katkı Payları	2,482	2,074	-16%	1%	1%
İtfa Payları	-	479	A.D.	0%	0%
Diğer Genel Yönetim Giderleri	47,059	46,855	0%	26%	23%
Toplam	180,963	201,195	11%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamlı Değil

büyük pay halka arz işlemlerinden kaynaklanmaktadır.

Aracı kurumlar kendi portföyleri için yaptıkları hisse senedi işlemlerinde 2009/03 döneminde zarar ederken, 2010/03 döneminde 6,4 milyon TL kâr etmiştir. Diğer taraftan DİBS, yatırım fonu ve yabancı menkul kıymetlerden alım-satım kârı elde ederken, özel sektör borçlanma araçlarından ve türev işlemlerinden zarar etmeleridir.

Kredili işlem ve ödünç pay senedi piyasası gibi işlemlerden elde edilen faiz gelirlerini kapsayan müşterilerden alınan faiz gelirleri, karşılaştırılan dönemlerde artarak 18 milyon TL'ye çıkmıştır.

Sonuç olarak sektörün ilgili dönemde toplam gelirleri %66 artarak 276 milyon TL'ye yükselmiştir.

Personel giderleri ve işlem paylarındaki artış neticesinde, toplam giderler %11 artmıştır.

Toplam giderlere kıyasla toplam gelirlerin daha yüksek artması, toplam faaliyet kârını karşılaştırılan dönemlerde 9.000 TL'den 91 milyon TL'ye çıkarmıştır.

Aracı kurumların iştiraklerinden elde ettikleri kâr/zararı yansıtan iştirak kâr/zararlarından paylar kalemi 3 milyon TL civarındadır.

Esas faaliyet dışı finansal gelirler üçte bir artarak 106 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu gelirlerin yarısına yakını temettü gelirleri, dörtte birini ise mevduat faizi oluşturmaktadır.

Esas faaliyet dışı finansal giderler %56 artarak 30 milyon TL'ye çıkmıştır. Faiz giderleri bu kalemin hemen hemen yarısını oluşturmaktadır. Ayrıca, bazı kurumlar menkul kıymet değerlemesinden kaynaklanan reeskont giderlerini bu kalemde göstermektedir.

Sonuç olarak, kurumların vergi öncesi dönem kârı 2,5 kat artarak 170 milyon TL olmuştur. Bu tutardan vergi giderlerinin düşülmesiyle, net dönem kârı bir önceki yıla kıyasla yaklaşık üç kat artarak 145 milyon TL'ye yükselmiştir.

2009/03 döneminde 549.000 TL tutarındaki durdurulan faaliyetlerden vergi sonrası kâr, bir aracı kurumun bazı faaliyetlerini aynı finansal holding bünyesinde bir başka kuruma devretmesinden dolayı oluşmuştur. 2010 yılında böyle bir gelir oluşmamıştır.

2010 yılının ilk çeyreğinde kâr eden aracı kurum sayısı %33 artışla 65'e çıkmıştır. İlgili dönemde elde edilen kâr ise bir önceki yılı ikiye katlamış ve 152 milyon TL'ye ulaşmıştır. Diğer taraftan zarar eden kurum sayısı ile beraber, zarar tutarı da 2010'un ilgili döneminde düşmüştür. Zarar eden 26 kurumun zarar toplamı 7 milyon TL civarındadır.

Aracı Kurumların Kâr Dağılımı			
	31.03.2009	31.03.2010	Değişim
Kâr Eden Kurum Sayısı	49	65	33%
Zarar Eden Kurum Sayısı	43	26	-40%
Kâr Toplamı (Mn.TL)	70	152	117%
Zarar Toplamı (Mn. TL)	-19	-7	-63%
Net Dönem Kârı	51	145	184%
Kaynak: TSPAKB			

GÜNDEMDEKİ MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ

Haziran ayında; borsa dışı teşkilatlanmış menkul kıymetler piyasalarını, vadeli işlem ve opsiyon borsalarını, kıymetli madenler borsalarını ve emeklilik yatırım fonlarını düzenleyen yönetmeliklerde değişiklik yapılmıştır. Gerçekleştirilen düzenleme değişikliklerine aşağıda yer verilmiştir.

DÜZENLEME DEĞİŞİKLİKLERİ

BORSA DIŞI TEŞKİLATLANMIŞ MENKUL KIYMETLER PİYASALARININ KURULUŞ VE ÇALIŞMA ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

Başta küçük ve orta büyüklükteki işletmeler olmak üzere, gelişme ve büyüme potansiyeline sahip işletmelerin sermaye piyasalarından fon sağlamalarına imkan tanımak üzere sermaye piyasası araçlarının alım ve satımının yapıldığı teşkilatlanmış piyasaların kuruluş, teşkilat, faaliyet, üyelik, denetim ilke ve esasları "Borsa Dışı Teşkilatlanmış Menkul Kıymetler Piyasalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmektedir.

05.06.2010 tarih ve 27602 sayılı Resmi Gazete’de, ilgili Yönetmeliğin kurucuların, ortakların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin ve personelin sahip olmaları gereken şartlarını belirleyen 5. maddesinde değişiklik yapan "Borsa Dışı Teşkilatlanmış Menkul Kıymetler Piyasalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Yapılan değişiklik ile kurucu şirketin (piyasaya ilişkin organizasyonu oluşturmak, geliştirmek, piyasanın güven ve istikrar içerisinde, serbest rekabet koşulları altında, dürüstlük ve açıklık ilkeleri çerçevesinde faaliyette bulunmasını sağlamakla görevli olan anonim şirket) yönetim kurulu üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının sahip olmaları gereken şartlara yeni bir hüküm eklenmiştir.

Söz konusu madde uyarınca; kurucu şirketin kurucularının, ortaklarının, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerinin ve personelinin, sermaye piyasası mevzuatı, Bankacılık Kanunu, ödünç para verme işleri hakkında mevzuata aykırılıktan dolayı hükümlüklerinin bulunmadığını, kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamış olduklarını, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, casusluk, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı suçları, Devlet sırlarına karşı suçlar ile Türk Ceza Kanununun 282. maddesinde düzenlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama ve Terörle Mücadele Kanununun 8. maddesinde düzenlenen terörün finansmanı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olduklarını, ilgili Cumhuriyet Savcılıklarından veya Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden Kurula verilmek üzere arşiv kayıtlarını da içeren adli sicil belgesi ile tevsik etmeleri gerekmektedir. Getirilen hüküm ile, kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak şartının yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının için bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak şeklinde aranacağı düzenlenmiştir.

VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSALARININ KURULUŞ VE ÇALIŞMA ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin güven ve istikrar içinde işlem görmesini sağlamak üzere vadeli işlem ve opsiyon borsalarının kuruluş, teşkilat, faaliyet, denetim, üyelik ilke ve esasları "Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" ile belirlenmektedir.

15.06.2010 tarih ve 27612 sayılı Resmi Gazete’de, ilgili Yönetmeliğin kurucuların, ortakların, yönetim

kurulu üyelerinin, denetçilerin ve personelin sahip olmaları gereken şartlarını düzenleyen 6. maddesinde değişiklik yapan "Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Borsaların kurucularının, ortaklarının, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerinin ve personelinin şartlarını düzenleyen ilgili maddede, yukarıdaki Yönetmelikte açıklanan değişiklikle paralel bir düzenleme getirilerek; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak şartının borsa yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve genel müdür yardımcıları için bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak şeklinde aranacağı yönünde hüküm eklenmiştir.

KIYMETLİ MADENLER BORSALARININ KURULUŞ VE ÇALIŞMA ESASLARI HAKKINDA GENEL YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

Kıymetli Madenler Borsalarının kuruluş, yönetim, çalışma, gözetim ve denetleme esasları "Kıymetli Madenler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik" ile düzenlenmektedir.

15.06.2010 tarih ve 27612 sayılı Resmi Gazete'de, ilgili Yönetmeliğin borsa personeline ilişkin düzenleme getiren 20. maddesinde değişiklik yapan "Kıymetli Madenler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Yukarıda belirtilen düzenleme değişikliklerine paralel, kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak şartının, borsa başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve başkan yardımcıları için bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak şeklinde aranacağı yönündeki hüküm, ilgili maddeye eklenmiştir.

EMEKLİLİK YATIRIM FONLARININ KURULUŞ VE FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE

DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

Emeklilik yatırım fonlarının türleri, kuruluşları, örgüt yapısı, faaliyet ilke ve esasları, katkıların bu fonlarda toplanması ve değerlendirilmesi, fon malvarlığı, fon portföyündeki varlıkların saklanması, portföyün yönetimi, fonların birleşme ve devir esasları, iç ve dış denetimi ile kamunun aydınlatılmasına ilişkin esas ve usulleri "Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile belirlenmektedir.

11.06.2010 tarih ve 27608 sayılı Resmi Gazete'de, ilgili Yönetmeliğin tanımları belirleyen 4., emeklilik yatırım fonuna ilişkin hükümler getiren 5., fon içtüzüğünün değiştirilmesine ilişkin hükümler getiren 10., fonun iç kontrol sistemini belirleyen 14., fon paylarının kayda alınma başvurusunu düzenleyen 15., portföy sınırlamalarına ilişkin esaslar getiren 21., fonlara ilişkin diğer işlemleri belirleyen 23., türev araç işlemlerini düzenleyen 24., fon paylarının değerinin hesaplanması ve işlem esaslarına ilişkin hükümler getiren 26. maddelerinde değişiklik yapan ve yönetmeliğin 21. maddesinden sonra gelmek üzere portföye dahil edilecek varlıklara ilişkin istisnaları belirleyen 21/A maddesini ekleyen "Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Düzenleme değişikliği ile;

- Fon varlıklarının, mevduat hesaplarının yanı sıra, katılım bankalarının katılma hesaplarında da değerlendirilmesine imkan sağlanmıştır.
- Mevzuat uyarınca yapılacak ilanlardan kaynaklanan giderleri azaltmak amacı ile, emeklilik yatırım fonlarının içtüzük ve izahname değişikliklerinde, değişikliklere ilişkin duyuru metinlerinin gazetelerde ilan edilmesi yöntemi yeniden düzenlenmiştir.
- Emeklilik yatırım fonlarında, aynı fon nezdinde fon işletim giderlerinde farklılaştırmaya gidilerek, pay grupları oluşturulmasına imkan tanınmıştır.
- Emeklilik yatırım fonu portföylerinin sınırlamalarına ilişkin bazı yatırım sınırlamaları yeniden dü-

zenlenmiştir.

- Fonların portföylerindeki varlıkları daha fazla ödünç vererek komisyon geliri elde edebilmeleri için ödünç sınırı yükseltilmiştir.
- Vadeli işlem sözleşmelerinin yatırım amaçlı kullanılmasına imkan sağlanmıştır.
- Eurobondların ve borsada işlem görmeyen özel sektör borçlanma araçlarının, borsa dışında (tezhahüstü piyasadan) fon portföyüne dahil edilmesine ve borsa dışında fon portföyünden çıkarılmasına imkan sağlanmıştır.
- Fon varlıklarının değerlendirilebileceği yatırım araçları konusunda getirilen bir diğer yenilik ise aracı kuruluş ve ortaklık varantları olmuştur. Değişiklik ile hem fon portföylerinin çeşitlendirilmesine hem de yeni bir araç niteliğinde olan varantların piyasasının kurumsal yatırımcılar vasıtasıyla gelişmesine imkan sağlanmak istenmiştir.
- Ayrıca, emeklilik yatırım fonlarının özel sektör borçlanma araçlarının konu edildiği repo-ters repo işlemlerine borsada veya borsa dışında taraf olmalarına imkan sağlanmıştır.

Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2008	2009	2010/03	% Δ
TL Mevduat	268,803	305,201	320,073	4.9%
DTH	127,823	139,334	137,252	-1.5%
Katılım Bankalarında Toplanan Fonlar	18,796	26,077	26,699	2.4%
DİBS	62,747	64,761	62,607	-3.3%
Eurobond	4,478	5,237	5,219	-0.3%
Yatırım Fonları	24,200	29,606	29,981	1.3%
Repo	2,199	1,383	1,832	32.5%
Emeklilik Yatırım Fonları	6,042	9,097	9,672	6.3%
Hisse Senedi	19,623	40,666	45,625	12.2%
Toplam	534,711	621,362	638,960	2.8%

Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2008	2009	2010/03	% Δ
Hisse Senedi	35,417	82,631	90,061	9.0%
DİBS	30,221	30,765	33,164	7.8%
Eurobond	927	1,227	1,087	-11.4%
Mevduat	9,972	11,574	14,017	21.1%
Toplam	76,537	126,197	138,329	9.6%

Halka Açık Şirketlerin Piyasa Değeri				
	2008	2009	25/06/2010	% Δ
Milyon TL	182,025	350,761	393,168	12.1%
Milyon \$	119,698	235,837	249,631	5.8%
Halka Açık Kısımın Piyasa Değeri (Milyon \$)	36,816	78,128	79,772	2.1%
Ortalama Halka Açıklık Oranı	30.8%	32.8%	32.0%	A.D.

İMKB'de İşlem Gören Hisse Senedi Sayısı				
	2008	2009	25/06/2010	% Δ
İşlem Gören Şirketler	317	315	325	3.2%
İşlem Gören Borsa Yatırım Fonları	9	10	9	-10%

Birincil Halka Arzlar				
	2008	2009	25/06/2010	% Δ
Toplam Hacim (Milyon \$)	1,895	76	779.3	A.D.
Hisse Senedi Sayısı	3	2	9	A.D.

Halka Açık Şirket Kârlılığı				
	2007	2008	2009	% Δ
Kâr Eden Şirket Sayısı	252	178	220	23.6%
Zarar Eden Şirket Sayısı	68	140	93	-33.6%
Kâr Edenlerin Toplam Kârı (Milyon TL)	31,962	25,805	31,203	20.9%
Zarar Edenlerin Toplam Zararı (Milyon TL)	-714	-3,454	-1,576	-54.4%
Toplam Kâr/Zarar (Milyon TL)	31,248	22,351	29,627	32.6%

Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü				
Milyon \$	2008	2009	25/06/2010	% Δ
A Tipi Yatırım Fonları	365	674	736	9.1%
B Tipi Yatırım Fonları	15,253	19,047	18,047	-5.3%
Emeklilik Yatırım Fonları	4,193	6,084	6,554	7.7%
Borsa Yatırım Fonları	128	170	124	-27.5%
Yatırım Ortaklıkları	152	339	330	-2.6%
Gayrimenkul Yat.Ort.	776	1,904	1,951	2.5%
Risk Sermayesi Yat.Ort.	27	55	93	68.0%
Toplam	20,895	28,273	27,834	-1.6%
Kurumsal Yatırımcı/GSYH	3.3%	4.5%	4.4%	A.D.

Yatırımcı Sayısı				
	2008	2009	2010/05	% Δ
Yatırımcı Sayısı	989,853	1,000,261	1,029,971	0.8%

Yabancı Yatırımcı İşlemleri				
Milyon \$	2008	2009	2010/05	% Δ
Hisse Senedi Saklama Bakiyeleri	27,297	56,246	54,167	-3.7%
Saklamadaki Payı	67%	67%	65%	-3.1%
Hisse Senedi İşlem Hacimleri	142,126	90,237	53,014	A.D.
İşlem Hacmi Payı	27%	14%	14%	A.D.
Net Hisse Senedi Yatırımı	-2,988	2,256	68	A.D.

TSPAKB Üyeleri				
	2008	2009	25/06/2010	% Δ
Aracı Kurum Sayısı	104	103	103	0.0%
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi Sayısı	0	0	1	A.D.
Banka Sayısı	41	41	41	0.0%
Toplam	145	144	145	0.7%

Veriler

İMKB İşlem Hacimleri*				
Milyar \$	2008	2009	2010/05	% Δ
Hisse Senedi Piyasası				
Aracı Kurum	514	624	381	A.D.
Tahvil-Bono Kesin Alım-Satım Pazarı				
Aracı Kurum	95	88	45	A.D.
Banka	681	712	336	A.D.
TCMB+Takasbank	0	0	0	A.D.
Toplam	776	800	381	A.D.
Repo-Ters Repo Pazarı				
Aracı Kurum	852	676	311	A.D.
Banka	3,704	2,955	1,448	A.D.
TCMB+Takasbank	288	499	129	A.D.
Toplam	4,844	4,129	1,887	A.D.

*:Alım-Satım Toplamıdır.

VOB Verileri*				
	2008	2009	2010/05	% Δ
İşlem Hacimleri (Milyar \$)				
Aracı Kurum	29	378	188	A.D.
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi	0	1	9	A.D.
Banka	292	53	32	A.D.
Toplam	321	432	229	A.D.
İşlem Gören Kontrat Sayısı (Milyon Adet)	54	79	27	A.D.
Açık Pozisyon (Dönem Sonu)	209,382	188,976	272,611	A.D.

*:Alım-Satım Toplamıdır.

Aracı Kurumlarla İlgili Veriler				
Milyon TL	2008	2009	2010/03	% Δ
Dönen Varlıklar	3,297	5,287	5,754	8.8%
Duran Varlıklar	562	685	689	0.6%
Aktif Toplam	3,859	5,972	6,443	7.9%
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1,954	3,771	4,215	11.8%
Uzun Vadeli Yükümlülükler	33	48	38	-20.7%
Özkaynaklar	1,873	2,153	2,190	1.7%
Toplam Özsermaye ve Yükümlülükler	3,859	5,972	6,443	7.9%
Net Komisyon Gelirleri	469	572	193	A.D.
Faaliyet Kârı/Zararı	25	187	81	A.D.
Net Kâr	170	317	145	A.D.
Personel Sayısı	5,102	4,715	4,802	1.8%
Şubeler	185	157	155	-1.3%
İrtibat Bürosu	44	39	40	2.6%
Acente Şubeleri	5,664	5,873	5,948	1.3%

İMKB-100 Endeksi ve İşlem Hacmi				
	2008	2009	25/06/2010	% Δ
İMKB-100	26,864	52,825	55,864	5.8%
İMKB-100 (En Yüksek)	54,708	52,825	48,739	12.3%
İMKB-100 (En Düşük)	21,228	23,036	59,330	111.6%
Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon \$)	1,041	1,254	1,741	38.8%

Yurtdışı Borsa Endeksleri				
	2008	2009	25/06/2010	% Δ
ABD Nasdaq 100	1,212	1,860	1,839	-1.2%
ABD S&P 500	903	1,115	1,077	-3.4%
Almanya DAX	4,810	5,957	6,071	1.9%
Arjantin Merval	1,080	2,321	2,318	-0.1%
Brezilya Bovespa	37,550	68,588	64,824	-5.5%
Fransa CAC 40	3,218	3,936	3,520	-10.6%
Güney Afrika FTSE/JSE	21,509	27,666	27,258	-1.5%
Hindistan BSE Sens	9,647	17,465	17,575	0.6%
Hong Kong Hang Seng	14,387	21,873	20,691	-5.4%
İngiltere FTSE 100	4,434	5,413	5,046	-6.8%
Japonya Nikkei 225	8,860	10,546	9,737	-7.7%
Meksika IPC	22,380	32,120	32,607	1.5%
Rusya RTS	632	1,445	1,388	-3.9%

A.D.: Anlamli değil

Haftalık olarak güncellenen Sermaye Piyasası Özet Verileri Tablosuna www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

Kaynak: AK Yatırım, DPT, Financial Times, Garanti Yatırım, İMKB, MKK, SPK, TCMB, TSPAKB, TÜİK, VOB

ABN AMRO BANK N.V. MERKEZİ AMSTERDAM İSTANBUL ŞUBESİ- ACAR YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ADA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ADABANK A.Ş.- AK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.-AKBANK T.A.Ş.- AKDENİZ MENKUL DEĞERLER TİCARET A.Ş.- AKTİF YATIRIM BANKASI A.Ş.- ALAN MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ALFA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ALTAY YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ALTERNATİF YATIRIM A.Ş.- ALTERNATİFBANK A.Ş.- ANADOLU YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.- ANADOLUBANK A.Ş.- ARAP TÜRK BANKASI A.Ş.- ARTI MENKUL KIYMETLER A.Ş.- ATA YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.- ATAON-LINE MENKUL KIYMETLER A.Ş.- AYBorsa MENKUL DEĞERLER TİCARETİ A.Ş.- B.A.B. MENKUL DEĞERLER TİCARETİ A.Ş.- BAHAR MENKUL DEĞERLER TİCARET A.Ş.- BANKPOZİTİF KREDİ VE KALKINMA BANKASI A.Ş.- BAŞKENT MENKUL DEĞERLER A.Ş.- BGC PARTNERS MENKUL DEĞERLER A.Ş.- BİRLEŞİK FON BANKASI A.Ş.- BİZİM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- CAMİŞ MENKUL DEĞERLER A.Ş.- CENSA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- CITIBANK A.Ş.- CİTİ MENKUL DEĞERLER A.Ş.- CREDIT AGRICOLE CHEUVREUX MENKUL DEĞERLER A.Ş.- CREDIT AGRICOLE YATIRIM BANKASI TÜRK A.Ş.- CREDİT SUISSE İSTANBUL MENKUL DEĞERLER A.Ş.- DEĞER MENKUL DEĞERLER A.Ş.- DEHA MENKUL KIYMETLER A.Ş.- DELTA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- DENİZ YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.- DENİZBANK A.Ş.- DENİZTÜREV MENKUL DEĞERLER A.Ş.- DESTEK MENKUL DEĞERLER A.Ş.- DEUTSCHE BANK A.Ş.- DEUTSCHE SECURITIES MENKUL DEĞERLER A.Ş.- DİLER YATIRIM BANKASI A.Ş.- DÜNYA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ECZACIBAŞI MENKUL DEĞERLER A.Ş.- EFG İSTANBUL MENKUL DEĞERLER A.Ş.- EGEMEN MENKUL KIYMETLER A.Ş.- EKİNCİLER YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- EKSPRES YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ENTEZ MENKUL DEĞERLER TİCARETİ A.Ş.- ERSTE SECURITIES İSTANBUL MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ETİ YATIRIM A.Ş.- EURO YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- EUROBANK TEKFEN A.Ş.- EVGİN MENKUL DEĞERLER TİCARET A.Ş.- FİNANS YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- FİNANSBANK A.Ş.- FORTIS BANK A.Ş.- FORTIS YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- GALATA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- GARANTİ YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.- GEDİK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- GFC GENERAL FİNANS MENKUL DEĞERLER A.Ş.- GLOBAL MENKUL DEĞERLER A.Ş.- GSD YATIRIM BANKASI A.Ş.- GÜNEY MENKUL DEĞERLER TİCARETİ A.Ş.- GÜVEN MENKUL DEĞERLER A.Ş.- HAK MENKUL KIYMETLER A.Ş.- HALK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- HEDEF MENKUL DEĞERLER A.Ş.- HSBC BANK A.Ş.- HSBC YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ING BANK A.Ş.- ING MENKUL DEĞERLER A.Ş.- İNFO YATIRIM A.Ş.- İŞ YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- J.P. MORGAN CHASE BANK N.A. MERKEZİ COLUMBUS OHIO İSTANBUL TÜRKİYE ŞUBESİ- J.P. MORGAN MENKUL DEĞERLER A.Ş.- K MENKUL KIYMETLER A.Ş.- KALKINMA YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- KAPİTAL MENKUL DEĞERLER A.Ş.- KARE YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- MARBAŞ MENKUL DEĞERLER A.Ş.- MED MENKUL DEĞERLER A.Ş.- MEKSA YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- MERRILL LYNCH MENKUL DEĞERLER A.Ş.- MERRILL LYNCH YATIRIM BANKASI A.Ş.- METRO YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- MILLENNIUM BANK A.Ş.- MİRA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- MORGAN STANLEY MENKUL DEĞERLER A.Ş.- NUROL YATIRIM BANKASI A.Ş.- OPTİMAL MENKUL DEĞERLER A.Ş.-ORİON INVESTMENT MENKUL DEĞERLER A.Ş.- OYAK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ÖNER MENKUL KIYMETLER A.Ş.- PAY MENKUL DEĞERLER A.Ş.- PİRAMİT MENKUL KIYMETLER A.Ş.- POLEN MENKUL DEĞERLER A.Ş.- POZİTİF MENKUL DEĞERLER A.Ş.- PRİM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- RAYMOND JAMES YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.- SANKO MENKUL DEĞERLER A.Ş.- SARDİS MENKUL DEĞERLER A.Ş.- SAYILGAN MENKUL DEĞERLER A.Ş.- SOCIETE GENERALE (SA)- SOYMEN MENKUL KIYMETLER A.Ş.- STAND-ARD ÜNLÜ MENKUL DEĞERLER A.Ş.- STRATEJİ MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ŞEKER YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ŞEKERBANK T.A.Ş.- T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.- TACİRLER MENKUL DEĞERLER A.Ş.- TAİB YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- TEKSTİL BANKASI A.Ş.- TEKSTİL MENKUL DEĞERLER A.Ş.- TERA MENKUL DEĞERLER A.Ş.- TİCARET MENKUL DEĞERLER A.Ş.- TİCARET MENKUL KIYMETLER TİCARET A.Ş.- TURKISH BANK A.Ş.- TURKISH YATIRIM A.Ş.- TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.- TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.- TÜRKİYE HALI BANKASI A.Ş.- TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI A.Ş. (TÜRK EXIMBANK)- TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.- TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.- TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI A.Ş.- TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI A.Ş.- ULUKARTAL VADELİ İŞLEMLER ARACILIK A.Ş.- ULUS MENKUL DEĞERLER A.Ş.- UNICORN CAPITAL MENKUL DEĞERLER A.Ş.- UNİCREDIT MENKUL DEĞERLER A.Ş.- VAKIF YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- WESTLB AG MERKEZİ DÜSSELDORF İSTANBUL MERKEZ ŞUBESİ- YAPI KREDİ YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.- YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.- YATIRIM FİNANSMAN MENKUL DEĞERLER A.Ş.- ZİRAAT YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLARI BİRLİĞİ

Büyükdere Caddesi No:173

1. Levent Plaza A Blok Kat:4

1. Levent 34394 İstanbul

Telefon: 212- 280 85 67

Faks: 212-280 85 89

www.tspakb.org.tr

info@tspakb.org.tr

9 77 13048 15543 9